

TIENDE KAPITEL
OM
ST. ANNÆ ØSTER-QVARTEER

I. **St. Annæ Øster-Qvarteer** i Henseende til dets forrige Inddeeling og Strækning begyndte med Hiørnehuset af Store Strandstræde og Nyehavn No. [i] og indbefattede begge Sider af Nyehavn omkring Qyæsthussgaden, Amalienborg, nu Frideriksstad kalden, og lige ud til Toldboden. Og derfra til Hiørnet af Store Kongens Gade til Kongens Nye Torv, den østre Side af Kongens Nye Torv eller Hallands Aas til Hiørnehuset af Store Strandstræde og Nyehavn, hvor dette Qvarteer begyndte.

II. **St. Annæ Øster-Qvarteer** i Henseende til den nye Indretning efter Placaten af 3. Juny Aar 1771 indbefatter nu omstunder følgende Gader, nemlig: Kongens Nye Torv, Norges eller Bredgade, Amalienborg, Toldbodgaden, begge Strandstræderne, St. Annæ Gade, Nye-Canal eller Nye-Havn paa begge Sider, Qyæsthussgaden.

III. Begge Qvarteerer i Nye Kiøbenhavn, nemlig: St. Annæ Øster-Qvarteer og St. Annæ Vester-Qvarteer, udgiøre tilsammen eet **Borger-Kompagnie**, som kaldes St. Annæ Compagnie.

IV. St. Annæ Borger-Compagnies Fahne forestiller en udrakt harnisket Arm, indstukken i et Skiold og holdende en Laurbærkrands i Haanden med Overskrift: Ære kommer af Væрге. Neden under Armen sees en Deel Krigs-Armatur af Kanoner, Fahner, Harnisk, Trommer, etc. Derunder læses paa en Sæddel: St. Annæ Compagnie. Udi hver Hiørne sees en brændende Bombe. Øverst i Midten staaer Kong Christian den Siettes kronede Navn i dobbelt Chiffre, omgivet med Elephant-Ridder-Ordenen. Stadens Vaaben sees i det fjerde Hiørne ved Fahnestangen.

V. Den efter Kongelig Befaling anordnede Qvarteer-Commissarius og Qvarteer-Betient, som er befalet at boe i St. Annæ Øster-Qvarteer, for at skulle paaagte under Stadens Politiemester alt, hvad den almindelige Orden vedkommer, skal til et udvortes Distinctions-Tegn bære paa sin sølv-gallunerede Hat en Cocarde eller Baand-Sløyfe af grøn Coleur.

VI. Om Stadens Gader, som henhøre under St. Annæ Øster-Qvarteer, er følgende mærkværdigt i Henseende til de ældre Tider, som og Egnens Situation at anføre.

A. **Strand-Stræde** (Store og Lille Strand-Stræde). Hvilke to Gader have faaet deres Navn deraf, at Stranden eller Søen gik tæt op til disse Gader, da de bleve andlagte. Men siden blev Aar efter Aar alt meere og meere al den Grund af Søen indpælet og opfyldt, hvorpaa Stadens Tømmerpladse fra det gamle Qvæsthuus lige til Toldboden i fordum Tid vare andlagte. Efter disse Tømmerpladsers Nedbrydelse og Forflyttelse derfra er sammestæds Aar 1775 andlagt Skibsbygger-Verfter og Havne for den Grønlandske Handels og Fiskefangstes Skibe.

B. **St. Annæ Gade**, hvor den Herre Zebaoths eller Garnisons Kirken ligger, saa og den Kongelige Malt-Mølle. Denne Gade skiller Amalienborg eller Frideriksstad fra Staden.

C. **Toldbod-Gaden**, saaledes kalden, fordi denne Gade gik i

forrige Tider fra Nyehavn i en snorræt Linie forbi alle da værende Tømmerpladse ud til Stadens Toldbod, saa at de andlagte Tømmerpladse laae paa den østlige Side og vendte ud til Strømmen eller Havnens Bassin og Amalienborg paa den vestlige Side; Vejen til og fra Toldboden, saa og til og fra Tømmerpladsene faldt da meget beleilig fra Nyehavn. Men nu omstunder gaaer Toldbodgaden ikkun til St. Annæ Gade, eftersom den ommældte gamle Toldbod-Vey er aflukt ved en Brand-Muur, som indhegner den Grønlandske Handels og Fiske-Fangstes andlagte Skibsbygger-Værfter og Havne.

D. Dronningens Bredegade er en anseelig breed Gade og gaaer fra Kongens Nye Torv til Norges Gade. Det vestre Fløy af Garnisons Kirkegaard vender ud til denne Gade. Udi Gaarden No. 204 er andlagt et Sukker-Raffinaderie.

E. Norges Gade gaaer i lige Linie med Dronnings Breedgade og fremviiser paa den østlige Side de prægtige Hotels af Frideriksquarteer, nemlig det Lindencronske, opbyggt af lutter Kridsteen fra Stevns Klint i Siælland, beliggende paa Hiørnet af Norges- og St. Annæ Gade, det Schimmelmanske, det Bernstorphiske og Reventlauske Hotel, hvilke alle med Forhuusene staae bygte paa de opfyldte Slotsgrave, som fordum omkringgave Amalienborg-Plads. End videre paa samme østlige Side seer man det prægtige Friderichs Hospital, stiftet af Kong Friderich den Femte Aar 1756. Paa den vestlige Side af denne Gade seer man det fordum værende grævelige Laurvigske vitløftige Hotel, som nu er solgt og er en privat Eyendom. Man seer her ogsaa Fundamentet og en Deel Marmor-Piller af den nye Friderichs-Kirke, hvis Grundsteen blev lagt af Kong Friderich den Femte Aar 1749 den 30. October. Ligeledes Det Kongelige Søe-Cadet-Academie.

F. Academie-Gaden, som har Navn af Søe-Cadet-Academie, hvis Indgangs-Port vender her ud.

G. Store Kongens Gade, som ellers kaldes Nye Kongens Gade, er en anseelig lang og breed Gade, ziret med smukke Bygninger,

hvis brede Trottoirs eller Fortoge giver tillige Gaden en kiøn Anseelse. I denne Gade ligger Det Kongelige Opfostrings-Huus, hvilket blev stiftet Aar 1753 paa Christianshavn; men Aar 1775 blev det derfra forflyttet, og Stiftelsen andlagt i denne Gaard, som ellers af Begyndelsen var opbyggt og brugt til Christians-Plejehuus.

Anmærkning. For at give den gunstige Læser nogen Ideé og Oplysning, hvordan det saae ud i fordum Tid i denne heele Egn, førend den af Kong Christian den Fierde blev indlemmet i Staden ved Fæstningens Udvidelse, vil man anføre følgende: Udi Kanzeliets Registrant No. 15. over Siællandske Sager mældes, at i en Forstad imellem Nørre- og Øster-Port laae mange Hauger og Huuse, 38 i Tallet, tilhørende Byens Borgere og inddeelte i 4 Stræder, hvilke Kong Christian den Fierde kjøbte Aar 1606. Af samme Forstad gik aarligen 200 Dalers Afgift, saasom Grund-Leje til Byens Magistrat, hvilken Summa Kongen forpligtede sig aarligen at betale, paa det at intet skulle afgaae fra Magistraten. Endskiønt baade Quarteerer og Gader bleve afdeelte paa disse Pladser, saa bleve dog disse nye afstukne Gader ikkun meget lidet bebygte med Huuse, førend i Kong Friderich den Tredies sidste Regiærings-Aar, da alle Gader i det Nye Kiøbenhavn bleve paa Kongelig Bekostning broelagte. Aar 1663 lod Kong Friderich den Tredie ved Oberst Hendrich Ruse Hallands Aas eller Kongens Nye Torv planere og jævne, og lod Steen og Sand henhføre, saa at det gandske Torv blev broelagt. For samme Arbeide lod Kong Friderich den Tredie betale for hver tre Alen eller Qvadrat een Rigsdaler. Ligeledes lod Kong Friderich den Tredie ved bemælte Oberst Ruse samme Aar opfylde og broelægge hele Nye Kongens Gade fra Torvet af og ud til Kastellet og betalte for Opfyldning og Broelægning een Rigsdaler for hver Qvadrat, som ved Landmaaleren blev afmaalt. (See Pontoppidans Orig. Hafn.).

VII Udi St. Annæ Øster-Quarteer forekommer følgende Torve, Kongelige Slot, Kirker, Stiftelser, publique Bygninger, &c. nøyagtigere at beskrives.

§. 1.

Kongens Nye Torv (som dog i daglig Tale af Almuen kaldes med sit gamle Navn Hallands Aas) er en smuk offentlig Plads, dog af sin Figur noget uordentlig, men ellers den allerstørste offentlige Plads og Torv i Staden, omgiven med anseelige Bygninger.

Tie adskillige Gader og Stræder, saavel af Gamle som Nye Kiøbenhavn, støde til dette Torv, eftersom det paa denne Side gjør Grændseskiellet imellem Gamle og Nye Kiøbenhavn.

Al denne Plads laae i forstum Tid uden for den gamle Øster-Port, som da stod ved Enden af Østergade, da Stadens Volde gik fra Holmens Canal tvært over Hallands Aas imellem Østergade og den Kongelige Statue Equestre, som ærer Torvet med sit Navn, at det kaldes Kongens Nye Torv. Medens al den Plads laae uden for Staden, da blev den kaldet Hallands Aas, fordi de Skaanske og Hallandske Bønder, som fra de Provinzer Halland og Skaane ankom til Baads med deres Sild og anden Slags Strand-Fisk, landede lidt neden for denne Plads og holdte her Marked med deres Fiske-Vahre uden for Øster-Port, hvorudover Pladsen fik Navn af dem. Men da Staden ved denne Side blev udvidet, og denne Plads kom indenfor Stadens Volde samt Tid efter anden blev ziret baade med omliggende Bygninger og tillige fik en ypperlig Prydelse af Kong Christian den Femtes prægtige Statue til Hest, saa blev Hallands Aas efter Kongelig Befaling Aar 1668 kalden Kongens Nye Torv.

§. 2.

Bemælte **Kong Christiani Quinti Statua Equestris**, eller Statue til Hest, er støbt i Blye i meer end dobbelt Legems-Størrelse og opsat paa et høyt Steen-Postament. En berømt Kunstner og Billedhugger, ved Navn Abraham Cæsar l'Amoureux, fød i Metz i Lothringen, har forfærdiget dette Monument, som drager alle Tilskueres største Forundring til sig. Han begyndte derpaa Aar 1681 og efter syv Aars Forløb fuldendte det Aar 1688, saa at det blev her opsat den 24. November Aar 1688 og bragt i fuldkommen Stand. Kong Christian den Femte sees her at sidde til Hest i Romansk Dragt med Hielm paa Hovedet, holdende en Commando-Stav i sin høyre Haand og trædende et Monstrum eller Uhyre med tre Hoveder under Hestens Fødder. Samme Monstrum forestiller Misundelse (eller Avind) og

skal betegne en vis Alliance, som i Kong Christian den Femtes Tid blev sluttet til Danmarks Skade, men ved Guds Forsyn blev frugtesløs og forgiæves. Omkring dette høye Postament, paa hvilket Statuen staaer, sees paa hver af de fire Hjørner et siddende Billede i overnaturlig Størrelse, alle af Blye overmaade smukt støbte. Det ene af disse Billeder paa Hestens høyre Side forestiller: 1. Ædelmodighed, som betegnes ved Kong Alexander den Store, holdende i sin høyre Haand et Sværd, med hvilket han vil hugge over den Nodus Gordius eller den konstige og uopløselige Knude, som han holder i sin venstre Haand, for at opfylde Oraklets Spaadom om samme. 2. Det andet Billede forestiller den deraf flydende Ære og u dødelige Berømmelse, forestillet ved et Billede, som omarmer en Pyramide med den venstre Haand og holder en Laurbær-Krands i den høyre Haand. 3. Det tredie ved Hestens venstre Side er Minervæ Billede, som forestiller Viisdom. 4. Det fjerde Billede er Hercules, som afbilder Styrke og Tapperhed. Om denne Statua Equestris er slagen en Medaille, paa hvis ene Side eller Aversen sees Kong Christian den Femtes Brystbillede med Hielm paa Hovedet, ziret med Plumadser og en Laurbær-Krands. Derhos læses denne Omskrift: *Arctoi Fasces cum love Solus Habet*. Paa Reversen eller den anden Side sees Kong Christian den Femtes Statua Equestris, staaende paa et Piedestal med omsiddende Billeder. Derhos læses denne Omskrift: *Post Domitos Hostes Terra Marique Triumphos*. See Laurentii Musæum Regium Tab. XX. No. 13. Dette smukke Monument er indhegnet med et ziirligt Gitterværk. Men i fordum Tid var det omgivet med en fornøvelig Hauge, i en oval eller aflang Figur andlagt, som blev kalden Runddelen eller Kredsen, af andre Krintzen, indsluttet med et rødmahlet Stakkitværk og tiente alle honette Folk til en offentlig Spatseregang, hvortil Indgangen var lige for Hovedvagten. Alle Træerne i tre Omgange vare lutter zirkelrundede klippede Linde-Træer, og derimellem vare Hækker af Ribs. Men udi Midten paa begge Sider af Statue

Equestre vare andlagte Lystquarterer, i hvilke stode Kong Christian den Femtes og hans Dronnings Charlottæ Amaliæ Navne i Træk. Prospecten af samme Runddeel sees i Thuras Hafn. Hod. Tab. XVII. Men Aar 1747 blev denne Spatsere-Hauge efter Kong Frederik den Femtes Befaling ødelagt, fordi disse Linde-Træer betog Synet af denne Pladses Størrelse. Af den Aarsag bleve alle disse Træer opryddede og udflyttede til adskillige nye Alleers Andlæg uden for Øster- og Nørre-Port. Derefter blev hele Pladsen broelagt, saa at Kongens Nye Torv er den største og meest anseelige offentlige Plads i Staden. Den bruges til Stadens Garnisons Parade-Plads, hvor Vagt-Paraden opstilles hver Morgen fra Klokken 8 til 10, førend den afmarcherer, hver Commando til sin Vagt-Post. Aar 1749 blev ommældte Kongelige Statua Equestris paa Kongelig Bekostning overmaade stærk forgyldt overalt. Ved paakommende Ildebrand i Staden er Kongens Nye Torv den anbefalede Allarmplads, hvor St. Annæ Kompagnies Borgere med deres Officerer skal forsamle sig.

§. 3.

Det **Kongelige Slot Charlottenborg** er en stor og regulair Bygning, 80 Alen bred ud til Kongens Nye Torv og 100 Alen lang mod Nyehavns Canal. Denne Bygning er begyndt at opføres Aar 1672 af Hs. Høye Excellence Græv Ulrich Friderich Guldenløwe og blev da kalden Det Gyldenløviske Pallais. Samme Herre lod dette Pallais opbygge af de beste Stene fra det nedbrudte Kalløe-Slot i Jylland. Thi samme Slot havde tilforn været Kronens Forlehning, men af Kristian den Fierde var det skiænket til Græv Guldenlów; og det hændte sig engang, at Græv Guldenløwe ikke kunde komme bort derfra i nogle Dage, fordi de høye Vande hindrede Bortreisen, eftersom Kalløe-Slot laae paa en Halv-Øe ved Kalløffiord. Saa besluttede Græv Guldenløwe aldrig at komme der meere, men lod Kalløe Slots stærke Mure afbryde og dets Stene og Materialier overføre til Kiøbenhavn

og brugte dem til at opføre deraf sit nye Pallais. (See N. Jonges Danmarks Chorographie in 4. trykt Khvn. Aar 1777 pag. 741. Hvilket Skrift er udgivet for sig selv, men ellers er den femte Deel af N. Jonges Geographie). Men da Kong Christian den Femte var død, købte hans efterlatte Enke-Dronning Charlotta Amalia Aar 1699 dette guldenløwiske Pallais til sit Enke-Sæde og kaldte det efter sit Navn Charlottenborg-Slot, hvor hun om Vinteren residerede; thi om Sommeren residerede hun paa sit Enke-Sæde Nyekiøbings-Slot paa Falster. Efter Hendes Kongel. Majestæts Dronning Charlottæ Amaliæ Død her paa Charlottenborg-Slot den 27. Marty Aar 1714 tilfaldt samme Slot i Arv Deres Kongelige Høyheder Printz Carl og Printzesse Sophia Hedeveg, som med sin Hof-Staat beboede det. Paa Charlottenborg-Slot døde Prinzesse Sophia Hedeveg den 13. Marty Aar 1735. Og hendes høye Liig, efterat det havde staaet her paa Castrum Doloris, blev med Kongelig Pragt og Procession udført derfra til de Kongelige Begravelser i Roskilde Domkirke. Efter den Tid stod Charlottenborg-Slot i nogle Aar ledig indtil Aar 1743, da Hs. Kongelige Høyhed Cron-Printz Friderich med sin Gemahlinde Lovise fra deres Formæhlings-Dag den 11te December Aar 1743 beboede det og holdt Hoff-Staat her i nogle Aar, indtil det Kongelige Pallais i Kalleboderne var bleven indrættet til større Beqvemmelighed for Dem.

Charlottenborg-Slot bestaaer af den forreste Hovedbygning, tre Etager høy, to Sidefløjer og en Tvær-Bygning mod Haugen, som indeslutter Hovedgaarden, der er en retvinkelig, næsten ligesidig Fiirkant. Slots-Haugen bag ved var lang og breed og gik bag alle Husene paa Slotssiden lige ned til den Kongelige Mynt og var prydet med Frugt-Træer og allehaande Billeder. Paa den Facade af Charlottenborg-Slot, som vender ud til Kongens Nye Torv, er et Forspring af to Karnaper paa Enden. I Henseende til Architecturen sees som noget særdeles, at i Capitelene paa de i Midten staaende Pilastrer ved Indgangs-Porten eller Væg-Pillerne ere anbragte Ørne-Hoveder i

Stæden for de sædvanlige Snirkler. Hvilken Anordning strider imod Principia Architechtonica i Bygnings-Konstens Regler. Fra Charlottenborgs Slots-Gemakker falder en overmaade behagelig Udsigt paa alle Kanter. Thi fra den forreste Side kand man oversee heele Kongens Nye Torv, og fra den Side mod Haugen haves Udsigt til Gammelholm, til Nyeholm og Orlogs-Flaaden, samt Søen. Blant Slottets Værelser er i sær den store anseelige Sahl, som gaaer igiennem de tvende øverste Etager, haver tvende Rader Vinduer og imellem dem et Gallerie for Tilskuerne, naar her er holden nogen Solennitæt. Denne Sahl blev af Kong Fridrik den Femte i nogle Aar overladt til et musikalsk Sælskab, som her eengang om Ugen opførte offentlige Concerter, hvilke med største Fornøjelse bleve besøgte af honette Folk, som dertil havde Biletter at fremviise ved Entréen. Derefter blev samme Sahl indrættet til et Theatrum for Italiensk Opera, som i nogle Vintere bleve her opførte.

Da det Kongelige Hof nu omstunder ikke længere behøve dette Kongelige Slot, saa har baade Kong Christian den Siette, Friderich den Femte og Kong Christian den Syvende allernaadigst indrømmet de fleeste Værelser paa Charlottenborg-Slot til Videnskabers og gode Konstners Fremgang og Flor i Rigerne.

Thi Aar 1745 overlod Kong Christian den Siette nogle Værelser paa Charlottenborg-Slot til Det Kongelige Danske Sælskab til den Nordiske Histories og Sprogs Forbedring. Hvilket Sælskab Kong Christian VI ved sit aabne Brev af 7. January 1746 optog under sit høye Forsvar. Samme Sælskab har udgivet Det Danske Magazin, som i adskillige Bind indeholder mange rare Documenter til Historiens Oplysning. Dette Sælskab blev ved en høytidelig Samling af dets Lemmer aabnet her paa Charlottenborg Slot den 21. September Aar 1747. Kong Friderich den Femte gav dette Sælskab et anseeligt Sigillum, som forestiller en Part af det Kongelige Vaaben, nemlig den gamle Gothiske eller Vendiske Drage, som et Billede paa Videnskaber

og Antiquitæter. Dragen er Guld i rød Felt; Skioldet er omgivet med en blaa Rand, hvorudi sees en Deel Guld-Kugler, der forestille en Skat, som Dragen tager Vare paa. Samme er en Allusion paa de adskillige curieuse Ting, som Selskabet samler paa, saasom: et Dansk Mynt-Kabinet, et Dansk Naturalie-Kammer, en Samling af Danske Skilderier, Bøger og Manuscripter Fædernelandet andgaaende. Over Skioldet sees en gammeldags fyrstelig Krone, og ved hver Side staaer en Vildmand, som Skioldholder, begge laadne for at betegne Alderdommen. Under Skioldet staaer Aarstallet 1747.

Kong Friederich den Femte gjorde Charlottenborg-Slot til Videnskabers og gode Konstners Skole. Thi Han allernaadigst indrømmede Charlottenborgs fleeste Værelser til den af ham den 31. Marty Aar 1754 gjorde ypperlige Stiftelse af et Maler-, Billedhugger- og Bygnings-Academie. Dette Academies fornyede og forbedrede Foundation er dateret den 31. Marty 1758 og trykt samme Aar baade paa Dansk og Fransk. Academiet har syv Professorer og fire Informatorer. Eftersom denne priisværdigste Stiftelse for Landets indfødte Børn tiener den uforglemmelige og udødelige Kong Friderich den Femte til et ævigt Æreminde hos de sildigste Efterkommere, da dette Academie har dannet saadanne Artister blant Landets egne Børn, hvilke saavel hiemme, som ved at reise udenlands paa de dem tillagte Kongelige Reyse-Stipendia i Rom, Florens, Paris og andre Stæder, have viist Prøver paa ypperlige Ingenia. Og man hidtil ikke har haft nogen tilstrækkelig Oplysning om dette Academie paa Charlottenborg-Slot. Saa meddeeles det gunstige Publicum følgende authentique

Beskrivelse om Det Kongelige Maler-, Billedhugger- og Bygnings-Academie paa Charlottenborg.

Det Kongelige Maler-, Billedhugger- og Bygnings-Academie paa Charlottenborg er en Stiftelse af høystsalig Kong Friderich den Femte, hvorom kand efterlæses Academiets Foundation af 31. Marty

Aar 1754 og sammes Forbædring og Tillæg af 31. Marty Aar 1758, Confirmationen af 25. September 1767 og Reglementet af 21. Juny 1771. Denne Stiftelse har Hensigt at opelske habile Konstnere til Landets Nytte og Ære. Foruden at den Danske Nation siden dette Academies Stiftelse nu kand rose sig af sine egne opdragne Konstnere, saa er og tillige den store Nytte, som denne Stiftelse har virket paa det heele i Almindelighed, saavel som paa alle de Professionister og Haandværker, der har Indflydelse i Tegning, saa overbevisende, at ikke allene Hovedstaden selv, men endog adskillige Kiøbstæder i Provindserne dagligen deraf høster de ønskeligste Frugter.

Dette Academies Indretning er saaledes: Enhver, som attraaer og ønsker at underviises i Tegning og dertil hørende Videnskaber, henvender sig til een af Professorerne eller til een af Medlemmerne, som meddeeler den Søgende en Indladelses-Billet og henviser ham til den Classe, til hvilken han synes at være beqvem.

For at gaae Academiets Classer eller Skoler igiennem, maa den, som ey endnu har noget Begreb om Tegning, begynde i den Første Frie Haandtegnings-Skole med at blive underviist og lære de første Grunde til frie Haandtegning og bliver derfra ikke forfremmet til en anden Classe, uden allene ved sin egen Flid og Duelighed.

Udi den Anden Frie Haandtegnings-Skole tegnes efter heele Figurer, som af Professorerne ere tegnede.

Udi den tredie, som kaldes Gibs-Stuen, tegnes og modelleres efter friestaaende Gibs-Billeder. Fra denne forfremmes Disciplen videre til Modell-Stuen, hvor der tegnes og modelleres efter det levende Modell.

Disse Forfremmelser skeer paa følgende Maade: Quartaliter forfærdiger de meest øvede Discipler udi hver Classe, enhver en foregiven Tegning, som udi Academiets Forsamling bliver foreviist og de beste deriblant til Forfremmelse paakiendte. Disse Tegninger ere uden Navne eller noget andet Tegn, saa at Bedømmelsen blot skeer efter Fortieneste.

Udi den første Frie Haandtegnings-Skole er en Informator til Underviisning. Og udi den anden Haandtegnings-Skole er ligeledes en Informator.

Derimod underviiser Professorerne, som ere sex i Tallet, udi Gibs- og den levende Modell-Stue, enhver af dem maanedligen efter sin Tour.

Udi den Classe, hvor der tegnes og modelleres efter det levende Modell, arbeides quartaliter for at erhvæve Medailler. Dertil paadømmes en liden og en stor Sølv-Medaille udi Tegning og Modelling hvert Fierding Aar. Til denne Classe henhører ogsaa Anatomien, som bliver demonstreret Vinteren igiennem, en Dag hver Uge. Men dertil bliver ikkun de Discipler indladte, som ere avancerede til Modell-Stuen. Ligesaa læses og eengang om Ugen over Mythologien og over Historien.

Architectur-Skolen er ogsaa deelt udi tvende Classer. Udi den Første Classe underviises i Geometrien og Begyndelses-Grundene til Bygnings-Konsten. Og udi den Anden Classe opgives af Professoren i Bygnings-Konsten quartaliter Sujetter til at tegne efter for Sølv-Medailler. Denne Skole har og sin Informator. Her bliver ogsaa hver Uge een Dag læst over Architecturen og Perspectiven og samme demonstreret.

En Ornament-Skole (som blev oprettet Aar 1772 og aabnet den 12. October samme Aar), hvorudi viises Grund-Reglerne til alle Slags Ornament- og Fabrique-Tegning, har ogsaa sin Informator. Udi denne Skole indlades foruden de Professionister, som derudi bestandigen tegne, ogsaa de fra de andre Skoler, vechselviis, som i deslige ville øve sig.

Academiets samtlige Skoler ere aabne heele Aaret igiennem fra Klokken 5 til 7 om Eftermiddagen, Hellig-Dagene undtagen, uden ringeste Betaling eller Bekostning i nogen Maade for Eleverne eller Lærlingerne.

En Concourse anstilles hvert andet Aar for Guld-Medailler eller

de saa kaldte Præmier, hvilke bestaae af en mindre og en større Guld-Medaille. Dertil opgiver Directeuren Sujetterne, et for Malerne og Billedhuggerne og eet for Architekterne, samt et andet for Kaaberstikkerne. De, som nu ville concurrere, maa samme Dag gjøre deres Udkast. Og naar de da ere fundne dygtige dertil, bliver saa mange Indelukke eller saa kaldte Loger indrettede, som der findes Elever. Derpaa bliver enhver indelukt for sig og maa da udarbeide sit Udkast, uden Tilladelse til ringeste fremmed Hielp. Efter en bestemt Tids Forløb bliver de beste Stykker i enhver Konst udi Academiets Forsamling efter Befindende tilkiendt enten den store eller den mindre Præmie. Concoursen skeer i Juny og Julii Maaneder, og bliver disse Elevers Arbeide derpaa udstædt til offentlig Beskuelse, forinden Bedømmelsen foretages.

Af dem, som have erhvervet den store Guld-Præmie, bliver dernæst udvalgt de beste Genier til at nyde det Kongelige Reyse-Stipendium af 400 Rigsdaler aarligen, for i tre eller sex Aar at besøge Italien og andre fremmede Konst-Academier. Og kommer ved den Leilighed de tre Hoved-Konster vechselviis i Touren. De, som ikke kand komme til at reyse, have ved denne Præmies Erhvervelse erholdt Rættighed til at nedsætte sig i Staden og i Hans Majestæts Riger og Lande frit at drive deres Konst.

Naar een af disse Konstnere kommer tilbage fra sin udenlands Reyse, foreviiser han Academiet Prøve af sit Arbeide. Og naar han har faaet Academiets Biefald, bliver ham opgivet et Sujet at forfærdige, som paakiendes for at erfare, om han til Medlem kand antages eller ey. Alt, hvad der betreffer Konsten og at besætte ledige Pladser eller at antage nogen, skeer i Academiet ved fleeste Stemmer. Af disse Medlemmer udvælges siden nye Professorer, naar nogen deslige Plads bliver leedig. Academiet forsamles hver første og sidste Mandag i Maaneden, og desuden naar noget særdeles forefalder, at Directeuren da lader tilsige en a' parte Forsamling. Alle de Professionister og Haandværker, som behøve Tegning, maa foreviise Academiet Ridset

til deres Mesterstykker og siden Mesterstykket selv, førend de af Magistraten maa antages til Borgere.

Alle Præmier og Medailler, hvoraf de sidste ere vundne ved Quartals-Bedømmelserne i det foregaaende Aar, blive hvert Aar den 31. Marty paa høyloflig Ihukommelses Kong Friderich den Femtes Fødsels-Dag, som er Academiets Stiftelses-Dag, af Academiets høye Præsides Hs. Kongl. Høyhed Arve-Printz Friderich i en General-Forsamling offentligent uddeelte. Ved denne Academiets Fæst aabnes den store Figur-Sahll, hvor det er enhver tilladt at indkomme. Og sees der saavel neden i Sahllen, som oven paa Galleriet en Mængde af Folk. Forældre, Slægtninge og Venner kand her selv see deres Børn og Paarørende ved Præmier opmuntrede af en saa høy Haand, som stedse vil blive dem uforglemmelig.

Academiets Præmier og Medailler bestaae udaf efterfølgende:

1. Paa Academiets Stiftelse er slagen en Medaille. Paa Aversen sees Kong Friderich den Femtes Portrait eller Bryst-Billede og deromkring læses den sædvanlige Konge-Titel: *Fridericus V. Dei Gratia Rex Dan. Norv. Vand. Goth. Arbien F.* Paa Reversen sees et ved en Pille siddende Fruentimmer, der forestiller Academiet, havende i den høyre Haand en Fiil og i den anden Haand en Laurbær-Krands, saa og tvende Granat-Æbler. Neden under sees en Deel Attribute af Maler-, Billedhugger- og Architecture-Konsterne. Oven over staaer: *Alit Artes.* Og i Exerquen læses disse Ord: *Regia Academia Pict. Sculpt. & Archit. instituta 1754.* Denne Medaille veyer i Guld 10 Lod 1 1/1 Quintin og i Sølv 7 1/2 Lod. Den kand i Guld-Præget være værd 116 Rdr.

2. Den store Guld-Præmie. Paa Aversen af denne Medaille sees Kong Friderich den Femtes Portrait med Titel: *Fridericus V. D.G. Rex Dan. Norv. Vand. Goth.* Paa Reversen: Rætfærdigheden lehner sig mod en Pille, havende i den høyre Haand en Vægtskaal og i den venstre Haand en Krands. Ved Foden et Cornu Copiæ eller

Overflødigheds-Horn. Paa den venstre Side staaer Minerva, pegende hen til trede Genier, der forestille de tre Hoved-Konster. Oven over læses: Merenti. Og i Exerquen: *Academia Regia Pict. Sculpt. & Archit.* Denne Medaille er ligeledes forfærdiget af Hof-Medailleur Arbien. Den vejer 4 1/2 Lod og er værd omtrent 45 Rdr.

3. Den mindre Guld-Præmie. Paa Aversen sees Kong Friderich den Femtes Portrait med Konge-Titelens Omskrift: *Fridericus V. D. G. Rex Dan. Norv. Vand. Goth.* Paa Reversen: En Genius med tvende Krands i Hænderne, lægger den eene Krands paa en Cubus, og den anden Krands paa et Tegnebret, som hviler paa adskillige Attributer, henhørende til Konsterne med Overskrift: *Conanti.* Og i Exerquen: *Academia Regia Pict. Sculpt. & Archit.* Denne Medaille og tre efterfølgende ere ligesaa forfærdigede af Arbien. Den vejer tre Lod og beløber omtrent til 36 Rdr.

4. Den store Sølv-Medaille. Paa Aversen sees Kong Friderich den Femtes Portrait med sædvanlig Inscription. Paa Reversen en Cubus, hvorpaa ligger en Krands. Ved Siderne findes adskillige til Konsterne henhørende Ting, og oven over staaer en Vægtskaal med Overskrift: *Examinando.* I Exerquen staaer: *Academia Regia Picturæ, Sculpturæ & Architecturæ.* Den vejer 6 Lod af Værdie 5 1/2 Rdr.

5. Den mindre Sølv-Medaille. Paa Aversen sees Kong Friderich den Femtes Portrait med ofte anførte Konge-Titels Omskrift. Paa Reversen staaer et Palme-Træ, behængt med Krands. Forved ligger imod Træet en Triangel og derpaa en Tegne-Pen, Meysel og Circul. Overskriften er: *Alliciendo.* Exerquen er lige overensstæmmende med de fire forommældte og Vægten er 4 Lod, der gjør 3 1/2 Rdr.

6. Paa Academiets da værende Præses, Hs. Høygrævel. Excell. Hr. Græv Adam Gottlob Moltke. Paa Aversen af denne Medaille sees Grævens Brystbillede med Omskrift: *A. G. Comes de Moltke, S. R. M. Consil. Int. & Supr. Aulæ Maresc. M. G. Arbien Fecit.* Paa Reversen en flættet Laurbær-Krands med Inscription: *Moecenati*

Suo D. D. D. Regia Acad. Pict. Sculpt. & Architect. D. I. A. Disse Bogstaver betegne Medailleurens Adzers Navn. Den vejer i Guld 9 Lod 2 Qvintin 2 Ort og er værd omtrent 85 Rdr.

7. En dito paa samme Præses. Paa Aversen sees Græv A. G. Moltkes Portrait med forommældte Omskrift. Paa Reversen sees en Säule, hvorpaa staaer Kong Friderich den Femtes Brystbillede. Ved dens venstre Side staaer en Consul i Romersk Dragt, støttende sig mod et Bord, paa hvilket ligger adskillige Ridser. Fra den høyre Side kommer en Genius gaaende ham i Møde med en Tavle. Omskriften er: *Ad Moecenatam Memori Sic Mente Recurrit.* Udi Exerquen staaer: *Academia Regia Pict. Sculpt. & Architect. 1765.* Arbeidet er af Hof-Medailleur D. I. Adzer. Men ellers er Vægten i Guld og Prisen, som den næst forrige.

8. Paa Academiets første Decennium eller første Tie-Aars Forløb. Paa Aversen af denne Medaille sees Kong Friderich den Femtes Brystbillede med Omskrift: *Fridericus V. D. G. Rex Dan. Norv. Vand. Goth.* Paa Reversen De tre Grazier, holdende Festoner. I Exerquen læses disse Ord: *Primi Decennales Acad. Reg. Pict. Sculpt. & Architect. Celebrati D. XXXI Martii MDCCLXV.* Er gjort af Hof-Medailleur J. H. Wolff og værd i Guld 110 Rdr.

9. Paa Hs. Mayts. Kong Christian den Syvendes Hiemkomst fra sin udenlandske Reyse. Paa Aversen af denne Medaille sees Kongens Brystbillede med Omskrift: *Christianus VII D. G. Rex Dan. Norv. V. G.* Paa Reversen en Laurbær-Krands, hvorudi læses denne Inscription: *Statori Suo Reduci Regia Academia Pict. Sculpt. & Archit. MDCCLXIX.* Denne er forfærdiget af Hof-Medailleur Adzer og beløber i Guld circa 85 Rdr.

10. Paa Hs. Kongelige Høyhed Arve-Printz Friderich, som Academiets nu værende høye Præses. Paa Aversen af denne Medaille sees Arve-Printzens Portrait med Omskrift: *Fridericus D. G. Dan. Norv. V. G. Princeps Hæreditarius.* Paa Reversen: Germanicus staaende,

ved hvis høyre Side sees en opreist Trophæe; men ved den venstre Side ligger adskillige Armaturer. Idéen til denne Revers er tagen af Taciti Annalium Anden Bogs XVIII og XXII Kap. Overskriften er: *Vindici Patriæ*. I Exerquen staaer: *Regia Academia Piet. Sculpt. & Archit. 1774*. Den er graveret af Hof-Medailleur Adzer og er værd i Guld 104 Rdr.

Udi Academiets samtlige Skoler findes alle de Stykker opsatte, hvorpaa den store Guld-Præmie, siden Academiets Stiftelse, er bleven vunden og bestaaer af efterfølgende:

A. Malerier:

Aar 1755 af sal. Professor **Peder Als**, Loth og hands Hustrues Begivenhed, 1. Mose Bogs XIX Kap. 16.-26. Vers.

Aar 1756 af Landskabs-Maleren **Hr. Jens Petersen Lund**, Academisk Medlem, Syndfloden, 1. Mose Bogs VII Kap. 17.-22. Vers.

Aar 1757 til Aar 1763 ingen.

Aar 1764 af Historie-Maleren Hr. Cancellie-Raad og Academiets Medlem **Peter Brünniche**, Dronningen af Saba, som besøger Kong Salomon og gjør hannem Foræringer, 1. Kongernes Bogs X Kap. 2. Vers.

Aar 1765 af Architectur- og Theater-Maler Hr. **Thomas Bruun**, David gaaer med Triumph ind i Jerusalem, 2. Samuels Bogs VIII Kap. 7. Vers.

Aar 1766 af Historie-Maleren Hr. **Johann Christian Almer**, Informator i Ornament-Skolen, Israeliterne samler Manna udi Ørken, 2. Mose Bogs XVI Kap. 16.-18. Vers.

Aar 1767 af Historie-Maleren Hr. Professor **Nicolai Abraham Abildgaard**, David salves af Samuel, 1. Samuels Bogs XVI Kap. 13. Vers.

Aar 1768 af Historie-Maleren Hr. **Anton Christopher Rude**, Joseph giver sig tilkiende for sine Brødre, 1. Mose Bogs XLV Cap. 3. Vers.

Aar 1769 og Aar 1770 ingen.

Aar 1771 af Portrait-Maleren Hr. **Jens Juel**, Mardochæi Triumph, Esthers Bogs VI Kap. 2. Vers.

Aar 1773 og Aar 1775 ingen.

Aar 1777 af Maleren Hr. **Erich Paulsen**, Salomons Dom, 1. Kongernes Bogs III Kap. 25. og 26. Vers.

Aar 1779 ingen. Aar 1781 og Aar 1783 ingen.

Aar 1785 af Maleren **Nicolai Wolff**, Kristus udjager Sælgerne af Templen, Matthæi XXI Kap. 12. og 13. Vers.

B. Billedhugger-Stykker.

Aar 1755 af Billedhuggeren **Johann Lorenz Wilhelm Rentz**, Sujettet som hos Maleren.

Aar 1756 og Aar 1757 ingen.

Aar 1758 af Hof-Billedhuggeren Hr. Professor **Carl Friderich Stanley**, Noæ Ofring, 1. Mose Bogs VIII Kap. 20. Vers.

Aar 1759 ingen.

Aar 1760 af Hof-Billedhuggeren Hr. Professor **Andreas Weidenhaupt**, Moses findes af Kong Pharaos Daatter i Nilstrømmen, 2. Mose Bogs II Kap. 6. Vers.

Aar 1761 - Aar 1763 ingen.

Aar 1764 af Billedhuggeren **Dominique Rchette**, Sujettet som hos Maleren.

Aar 1765 af Billedhuggeren Hr. **Hartmann Becken**, Opgaven ligeledes som hos Maleren.

Aar 1766 af Billedhuggeren **Nicolay Dajon**, og ellers ligesom hos Maleren.

Aar 1767 af Hof-Billedhugger og Stuccaturer Hr. *Friderich Christian Willerup*, for Resten som hos Maleren.

Aar 1768 af Billedhuggeren **Alexander Trippel**, item som hos Maleren.

Aar 1769 - Aar 1771, item Aar 1773 ingen.

Aar 1775 af Billedhuggeren Hr. **Jesper Johansen Holm**, nu værende Medailleur, Samuel ofrer Herren Brænd-Ofcer, og Philisterne blive slagne af Tordenen, 1. Samuels Bogs VII Kap. 8., 9., 10. Vers.

Aar 1777 ingen.

Aar 1779 af Billedhuggeren **Michael Christopher Wohlert**, Johannes den Døbere prædiker i Ørken, Marci Evangel. I Cap. 2.-8. Vers.

Aar 1781 af Billedhuggeren Ludwig Grossi, Herrens Ark indføres i Templen, 1. Kongernes Bogs VIII Kap. 4. Vers.

Aar 1783 og Aar 1785 ingen.

C. Architectur-Stykker.

Aar 1755 ingen.

Aar 1756 af Hr. Justice-Raad, Professor og Hof-Bygmester **Gaspar Friderich Harsdorff**, en Stads-Port med tvende Corps des Gardes ved Siden.

Aar 1757 af Architecten **Jacob Wimmer**, en Portal af en Børs med sin general Plan, Elevation og Facade.

Aar 1758 af Architecten **Gabriel Richter**, et Raadhuus med en proportioneret Gaard i Midten, som er rundt omkring bebygget.

Aar 1759 af Architecten **Johan Bernhard Schillinger**, et Kongeligt Capelle med Grund-Rids, Giennemsnit og Opstand ved Indgangen fra Siden af Kongens Gemak.

Aar 1760 af Architecten Hr. **Johan Daniel Hansen**, et Kongeligt Palais, som udgjør en Part af en publique Plads, der er udziret med Colonader, samt general Plan og Elevation.

Aar 1761 af Hr. Stads-Bygmester **Georg Erdmann Rosenberg**, en fornemme Herres Land-Huus og Hauge med Bie-Bygninger og al Tilbehør i Grunden, Opstand og Giennemsnit.

Aar 1762 af Hr. Hof-Bygmester **Joseph Zuber**, en Caserne for

sammestæds at indlægge 3000 Mand Cavallerie og 7000 Mand Infanterie med Facade og Grundrids.

Aar 1763 af forrige Informator, nu værende Renteskriver, Hr. **Hans Næss**, et Krigs-Hospital til et Tusinde Mennesker med Opstand og en general Grundrids af alt det, som derudi kand gjøres fornøden.

Aar 1764 af Architecten **Johann Gottfried Bradt**, et Huus for Hittebørn med Tilbehør, hvorudi 400 Børn med Ammer og Tienestefolk kunde logeres. Heraf en general Plan og Facaden.

Aar 1765 af Hr. Doctor **Janus Bang**, Professor Medicinæ udi Sorøe, et publique Magazin med Tilbehør, for derudi uden Fare at kunde conservere for trede Aar en tilstrækkelig Mængde af Korn til saadan en Byes Underholdning som Kiøbenhavn. Deraf Opstand og en general Plan.

Aar 1766 af Architecten Hr. **Friderich Bradt**, en Kongelig Bygning for et Tusinde Invalidere, at forstaae 100 Officerer og 900 Soldatere, med Facade og en general Grundrids af alt det, som dertil kand behøves.

Aar 1767 ingen.

Aar 1768 af Hr. Professor **Peder Meyn**, Kongelig Bygmester og Bygnings-Inspecteur, en Kongelig Militair-Skole for 100 Officier-Børn med Facaden og en general Grundrids af alt det, som dertil kand behøves.

Aar 1769 af Kongelig Bygmester og Bygnings-Inspecteur Hr. **Boye Junge Magens**, et Land-Arsenal, beliggende ved en Canal med alt sit Tilhørende.

Aar 1770 og Aar 1771 ingen.

Aar 1773 af Architecten, Tømmermester **Andreas Johansen Kirckerup**, een til Justice-Væsenet udi Danmark indrættet Bygning, hvorudi saavel Høyeste Rætt, som Hof- og Stads-Rætt kunde holdes, med dertil fornødne Facade, Plan og Profil.

Aar 1775 af Architecten, Snedkermester **Engelbret Hansen Mørck**,

et publique Bibliotheque med alt Tilbehør, deraf Plan, Facade og Profil.

Aar 1777 ingen.

Aar 1779 af Architecterne **Christian Friderich Hansen** og **Joseph Christian Lillie**, en publique Markets-Bygning og deraf Planen, Facaden og Profilet.

Aar 1781 af Architecten, Landmaaler **Johann Christian Valentin Løffler**, en Arcus Triumphalis.

Aar 1783 af Architecten **Johann August Arens**, et offentligt Arrest-Huus med all Tilbehør.

Aar 1785 af Architecten **Anton Christoph Wilcken** et Pakhuus med hosliggende Skibsværft etc.

D. Kaaber-Stykker.

Aar 1755-Aar 1757 ingen.

Aar 1758 af Kobberstikkeren **Georg Wilhelm Baurenfeind**, Moses ved den brændende Busk, 2. Mose Bogs III Kap. 6. Vers.

Aar 1759-Aar 1763 ingen.

Aar 1764 af Kobberstikkeren **Johannes Samuel Lymann**, David hugger Hovedet af Goliath, 1. Samuels Bogs XVII Kap. 51. Vers.

Aar 1765 - Aar 1774 ingen.

Aar 1775 af Kobberstikkeren Hr. **Johan Jacob Haas**, den Sunamitiske Qvindes Ankomst til Elisæus paa Carmels Bierg, 2. Kongernes Bogs IV Kap. 27. Vers.

Aar 1777 ingen.

Aar 1779 af Kobberstikkeren Hr. **Johann Georg Preisler**, den Samaritanske Qvinde ved Brønden, Johannis Evangelii Bogs IV Kap. 7. Vers og følgende Vers.

Den Mindre Guld-Præmies Prøve-Stykker ere for Rummets Skyld opsatte paa Gangen og Trapperne uden for Academiets Værelser.

Udi Academiets Forsamlings-Stue sees efterfølgende Gibsstykker, Malerier og meere anbragte og placerede, hvoraf de fleeste ere Professorernes og Medlemmernes Receptions- eller Antagelses-Stykker.

I. Høystsalig Kong Friderich den Femtes Brystbillede i Gibs, giort i Marmor af Academiets forrige Directeur, nu afgangne Kongelig Fransk Billedhugger **Jacque Francois Joseph Saly**, Ridder af Michaëls-Ordenen.

II. Et Landskab i Kobber, forestillende Josephs Flugt med Maria og Barnet Jesu til Egypten, raderet og foræret Academiet af dets Naadigste Præses, Hs. Kongel. Høyhed, Arve-Printz Friderich, hvorudi staaer: Den 4. September Aar 1768.

Æres-Medlemmer.

III. af Hs. Kongelige Mayt. Kongen af Sverig Gustav III følgende Prospecter og Landskaber, raderede i Kaaber: 1. Prospect af Slottet Gripsholm i den Provinz Südermanland. 2. Prospect af Slottet Hornsberg. 3, 4 & 5. Tre Landskaber, stukne Aar 1764.

IV. af Hendes Høyfyrstelige Durchlaughtighed, Marggrævinde Carolina Lovisa af Baden, fød Landgrævinde af Hessen: 1. en Cleopatra i Pastel, og 2. et ungt Fruentimmer-Hoved, tegnet med rød Kride.

V. af Hs. Excell. Hr. General Græve af Smettau: Plan de l'Attaque & de la Defence de Prage en Ao. 1742 tegnet.

Receptions-Stykker.

A. Professorernes Receptions-Stykker.

I. af foranførte Directeur **Sally**: En Faunus, en Hebe og en Cupido. Alle tre af Gibs, hvilke ere Afstøbninger af de forhen i Paris giorte Statuer.

II. af Hr. Justice-Raad, Professor og Hof-Kobberstikker **Johann Martin Preisler**, følgende Kobberstykker: 1. Cardinal Bouillons

allegoriske Portrait efter Hiacyntho Rigaud, stukken i Paris 1744. 2. En Bacanale efter Joh. Bapt. Maria Pierre, stukken Kiøbenhavn 1752. 3. Ninus og Semiramis efter Guido Reni, stukken efter Original-Maleriet i Dresden 1755.

III. af Hr. Professor og Hof-Billedhugger **Joh. Christoph Petzold**: Een i et Baal staaende Hercules af Gibs.

IV. af Hr. Professor og Hof-Billedhugger **Simon Carl Stanley (Senior)**: Ganymedes med sin Ørn af Gibs.

V. af Hr. Professor og Kongel. Fransk Bygmester **Nicol. Henr. Jardin (den ældre)**: En Ære-Port, perspectivisk tegnet med Pennen.

VI. af afgangne Professor og Bygmester **Ludv. Henr. Jardin (den yngre)**: Et Lyst-Slot, ligesaa perspectivisk tegnet med Pennen.

VII. af Hr. Justice-Raad (pro tempore Academiets Directeur) og Hof-Billedhugger **Johannes Wiedewelt**: En siddende Hercules af Gibs i halv Legems-Størrelse.

VIII. af Hr. Professor, Hof-, Bataille- og Historie-Maler **Johann Mandelberg**: En Bataille imellem Christne og Tyrker.

IX. Af sal. Professor, Historie- og Portrait-Maler **Peder Als**: Justice-Raad Preislers og Professor Jardins (Senior) deres Portraiter.

X. af Hr. Justice-Raad, Professor og Hof-Bygmester **Caspar Friderich Harsdorff**: Et Kongeligt Slot, perspectivisk tegnet.

XI. af Hr. Professor **Andreas Weidenhaupt**, Hof-Billedhugger: En siddende Minos af Gibs.

XII. af Hr. Professor og Historie-Maler **Nicolai Abraham Abildgaard**: Det Danske Fruentimmer udløser Kong Svend fra Jomsborgerne. Saxonis Grammatici X Bog.

XIII. af Hr. Professor og Hof-Billedhugger **Carl Friderich Stanley (Junior)**: Kiærlighed til Fædrelandet afbildet ved en staaende ung Helt af Gibs.

XIV. af Hr. Cancellie-Raad og Academiets Secretair, Professor

Cornelius Hoyer, Hof-Mignature- og Pastel-Maler: Academiets forrige Directeurer (Jacque Franqois Joseph Saly og Carl Gustav Pilo, Ridder af Wasa-Ordenen og Kongelig Svensk Portrait-Maler) deres Portraits en Mignature.

XV. af Hr. Professor og Hof-Portrait-Maler **Jens Juel**: Academiets Naadigste Præsidis, Hs. Kongl. Høyhed, Arve-Printz Friderichs Portrait i Knæe-Stykke, som findes i Academiets Bibliotheque.

XVI. af Hr. Professor, samt Kongelig Bygmester og Bygnings-Inspecteur **Peter Meyn**: et offentligt Bibliotheque, Konst-Gallerie og tilhørende Bygninger.

B. De her værende Medlemmers:

I. af sal. Hof-Medailleur Magnus **Gustav Arbien**: En Ramme med Glas for, hvorudi forefindes: 1. Et modelleret Friderich Quinti Portrait. 2. En Medaille paa Kong Christiani Septimi Fødsel den 29. January Anno 1749. Paa Aversen sees Kong Friderici Quinti og Dronning Lovises Portraits. Paa Reversen læses denne Inscription: *In Spem Futuri Seculi*. 3. En Medaille paa Arve-Printz Friderichs Fødsel Aar 1753. Paa Aversen sees Kong Friderici Quinti og Dronning Julianæ Mariæ Portraits. Paa Reversen læses disse Ord: *Magni Spes Altera Regni*. 4. Academiets Stiftelses-Medaille, hvilken er forhen beskrevet. 5. Academiets store Guld-Præmie. 6. Academiets store Sølv-Medaille. (Begge disse ere ogsaa forhen beskrevne). 7. Medaille med Inscription paa Aversen: *Vincit Amor Patriæ. I Exerquen: Soc. Regia Hist. & Lingu. Bor. Excudi Fecit D. XXXI Martij MDCCL*. Paa Reversen: *Et Generi Debita et Virtuti. I Exerquen: MDCCLVII. D. IV Sept.* 8. En Medaille paa Græv Løwendal. Paa Aversen sees Grævens Portrait. Paa Reversen: Vaaben og Krigs-Armatur med Inscription: *Pasta Triumphis 1754*. 9. Academiets Medaille paa Hr. Græve Adam Gotlob Moltke af Aar 1757. Denne er allerede forhen beskrevet pag. 255 f. 10. Academiets Jetton paa

Hr. Græv Adam Gottlob Moltke. Paa Aversen sees Grævens Vaaben. Paa Reversen Grævens Valgsprog: *Candide & Gaute*. 1752. 11. En Jetton paa Baron Otto Flemming. Paa Aversen sees Baronens Portrait. Paa Reversen: Baronens Vaaben med Inscription: *Æquam Servare Mentem* 1755. 12. En Medaille paa Etats-Raad og Professor Lingvæ Græcæ ved Universitætet Johannes Gram. Paa Aversen sees hands Portrait. Paa Reversen staar: *Lugentibus Musis*. Udi Exerquen: *Occlusus D. 19. Febr. 1748*. Paa et Bord sees en tillukt Bog liggende. (Om ham kand efterlæses Kiøbenhavns Beskrivelse Tom. I. pag. 257). 13. En Medaille paa Marcus Tuscher. Paa Aversen staaer hands Portrait, etc. Obiit 1751. Paa Reversen: En Ugle. Derover dette Grædske Ord: *ZVNAM[F]DOTEPON*. 14. En Medaille paa Inspecteur Jacob Riis ved Convent-Huset i Kiøbenhavn. Paa Aversen staaer hands Portrait. Paa Reversen en Pyramide med en Dansk Inscription. 15. En Ducat med Christiansborgs Fort i Guinea, samt Vaaben og Symbolum paa Reversen.

II. af Hr. Hof-Medailleur **Johan Henrich Wolff**: En Medaille paa Academiets første Decennium, som forhen findes anført pag. 256. Paa Aversen: *Friderici Quinti Portrait*. Paa Reversen No. 1. *Decennalia Acad. Pict. Sculpt. & Archit. Celebrata D. 31. Martij 1765*. blev ey brugt. No. 2. *Primi Decennales &c.* Blev brugt.

III. af Hr. Hof-Medailleur **Daniel Jensen Adzer**. 1. En Medaille paa Dronningens af Sverig Sophiæ Magdalenæ Formæling. Paa Aversen sees Hendes Mayts. Portrait. Paa Reversen staaer: *Hymen & Concordia*. Derover: *Iteratis Nexibus*. Derunder: *Gustavo Sveciæ Principi Hæreditario Nupta. D. 1. Octobr. 1766*. 2. En Medaille paa Græv Adam Gottlob Moltke, som er forhen iblant Academiets Medailler beskreven. 3. Reversen af en Medaille paa Kong Friderich den Femtes Dødsfald med Inscription: *Vetat Mori*.

IV. af Hr. Hof-Landskabs-Maler **Jens Petersen Lund**: Et Landskab med Vandfald og Rudera.

V. af Hr. Hof-Miniature-Maler og Bibliothecarius **Wilhelm Andreas Müller**: De tvende Professorers, Justice-Raad Wiedewelts og sal. Professor Als's Portraits en Mignature, giort Aar 1773.

VI. af den Kongelige Historie- og Portrait-Maler Hr. Cancellie Raad **Peter Brünnich**: Det Moment, da Kong Gram aabenbarer sig for Prinzesse Gro af Saxonis Grammatici Første Bog.

VII. af Hr. Hof-Cabinets- og Theater-Maler **Peter Cramer**: En Kone, som sælger Peber-Kager og Nogle Bønder udi en Høestak. Begge nationale Caracteer-Stykker.

VIII. af den Kongelige Historie-Maler Hr. **Anton Christopher Rude**: Kong Christian den Førstes Modtagelse i Rom.

IX. af Frue Kammer-Raadinde Magdalena **Margaretha Bärens, fød Schæffer**: Tvende Blomster-Stykker udi Vand-Farve med Glas for, giorte Aar 1780. Nok et af hende forfærdiget Blomster-Stykke i Goasse, opsat Aar 1786.

X. af den Kongelige Kobberstikker Hr. **Johann Jacob Georg Haas**: Et Kobberstykke efter et Malerie af Pierto i Paris, der forestiller Hercules at bortføre Diomedis Hest, og et andet Kobberstykke efter et allegorisk Malerie af Hr. Professor Abildgaard, i Andledning af Mindesmærkerne paa Jægerspriis.

XI. af den Kongelige Bygmester og Bygnings-Inspecteur Hr. **Boye Junge Magens**: En Real-Skole med alle tilhørende Bygninger.

XII. af den Kongelige Billedhugger Hr. **Nicolai Dajon**: Sundet ved Helsingør, forestillet med en liggende Gibs-Figur.

XIII. af den Kongelige Portrait-Maler Hr. **Christian August Lorentzen**: Hr. Professor Weidenhaupts og Hr. Medlem Müllers Portraiter.

XIV. af den Kongelige Historie-Maler og Professor ved Konsternes Academie i Düsseldorff Hr. **Eric Poulsen**: De tre Rigers Foreening under Dronning Margarethes Regiæring.

XV. af den Kongelige Land-Bygmester i Hertugdømmene Slesvig

og Holsteen Hr. **Christian Friderich Hansen**: Et Tøyuus og Søe-Havn med behørige Losse-Stæder, Toldbod og meere.

XVI. af den Kongelige Kaaberstikker Hr. **Johann Friderich Clemens**: Hs. Kongel. Høyheds Kron-Printz Friderichs og Hendes Kongel. Høyhed, Kron-Printzesse Lovisa Augustas Portraiter efter Professor Juels Malerier.

XVII. af den Kongelige Kobberstikker Hr. **Friderich Ludwig Bradt**: To Landskaber i Kobberstik efter van Havens og Asselins Malerier.

C. Udenlandske Associerede Medlemmers:

I. af Hr. Professor og Directeur ved den Kongelige Haute-Lice-Fabrique i Neapolis **Casparo Gagliardi**: En Cleopatra, vævet i Haute-Lice.

II. af Hr. Professor og Kongelig Svensk Medailleur **Gustav Liungberger**, Ridder af Wasa-Ordenen:

A. Hendes Mayts. Dronningen af Sverrig Sophiæ Magdalenæ Portrait, modelleret i rødagtigt Vox.

B. En Ramme med Glas for, hvorudi findes følgende Aftrykker af Medailler i Blye:

1. Avers. Kongens Portrait i Kronings-Habiten, havende Ordens-Kiæderne paa sig med Omskrift: *Gustavus III D. G. Rex Sveciæ*. Revers. Kongen til Hest med Omskrift: *Patriæ Cura Salusque Tuæ*. I Exerquen: *Coronat. Holmiæ D. 29. Maji 1772*.

2. Avers. Kongens Portrait i Harnisk; Omskrift som forhen. Revers. En Cartouche med Krone over, hvorudi det Bogstav G. Neden under adskillige til Videnskaberne og Handlingen henhørende Attributa med Omskrift: *Tibi Munera Montes. I Exerquen: D. XXIX Maji MDCCLXXII*.

3. Avers. Frieheden forestillet ved et Fruentimmer med en Hat paa og en Stav i Haanden. Der omkring: *Libertas Manens*. I Exerquen: *Proscripta Licentia.- Revers: Gustavo III. Sveciæ G. V. Q.*

Regi Forma Regiminis, quæ antiqua fuerat ab Ordin. R. Reddita Anno MDCCLXXII. D. XXI Aug. & iisdem Rogant. Fundatæ Qyietis Nummo inscripta Memoria.

4. Avers. Kongens og Dronningens Bryst-Billeder ved Siden af hinanden med Omskrift: *Adolph. Frid. & Lud. Ulr. Rex & Reg. Svec.* Revers. Hymen med Omskrift: *Sancti & Fæcundi Fæderis Anno XXV.* I Exerquen: *MDCCLXIX.*

5. Avers. En Helt, lehnende sig paa en Pille, hvorpaa hænger Armaturer &c. med Omskrift: *Fiscus Ordinum Regni Sveciæ.* I Exerquen: *Holmiæ.* Rev. Nilstrømmen for ved et Palme-Træe med Omskrift: *Ampliator Civium.* I Exerquen: *Jubilæum Primum MDCCLXVIII.*

6. Avers. Græv Rudenschiolds Portrait i Ordens-Dragten med Omskrift: *Carolus Rudenschiold, Comes Reg. Svec. Senator.* Revers. Et Alter med Grævens Vaaben. Derom læses disse Ord: *Quis Magno Melius Succedat Achilli.* I Exerquen: *Academia Upsal. Cancellarius MDCCLXXIII.*

7. Avers. Kongens Portrait med Omskrift: *Gustavus III. D. G. Svec. Goth. Vand.que Rex.* Revers. *Gustavi Primi Statua Pedestris* med Omskrift: *Gustavo Erics Patriæ Libertatis Religionis Vindici.* I Exerquen: *Ex Nobilibus Opt. Regi post. II Sec. pos. Ord. Equ. MDCCLXXIII.*

8. Avers. Printz Carls Portrait med Omskrift: *Carolus D. G. Regni Sveciæ Princeps Hæred. & Dux Suderm.* Rev. Et Fruentimmer med fyrstelig Krone paa Hovedet modtager en Krands af Hymen. Derover læses: *Affulsit Populo Gravior & Dies.* I Exerquen: *Præsidiæ Memori Holmiæ.*

9. Avers. Ridder Sahlgrens Portrait med Omskrift: *Nie. Sahlgren. Di. Com. Sv. Indi. & Eqv. Ord. Vas.* Revers. En Krands af adskillige Frugter, i hvilken staaer disse Ord: *Certamina Georgica instituit Anno MDCCLXXIII.* Oven over: *Extendens Ventura in Secula Curas.* I Exerquen: *Bene Merito R. Acad. Scient.*

10. og 11. Tvende Jettons. Den ene paa Ridderen Jon. Alströmer.

III. af den Keyser lige Raad og Hof-Kobberstikker, samt Directeur for Konsternes Academie i Wien Hr. **Jacob von Schmutzer**: 1. Mutius Scævola, stukken efter Rubens. 2. Tvende laverede Tegninger, nemlig: en historisk og et Landskab.

IV. af Hr. **Nicolas de l'Aunay**, Kongelig Dansk og Kongelig Fransk Kobberstikker: 1. Marche de Selene efter Rubens. 2. La Bonne Mere efter Franconard. Og 3. Et Landskab efter Ditrici.

V. af Hr. **Joseph Schenelly**, Kongelig Preussisk Hof-Brodeur: Et med Silke broderet Blomster-Stykke.

VI. af Hr. **Clemens Bervic**, Kongelig Dansk og Fransk Kobberstikker: Et Portrait og et Bondestykke i Kobberstik efter Duplessis og og l'Epices Malerier.

I Academiets Bibliotheque findes ogsaa efterfølgende Portraiter opstille, nemlig:

I. Hendes Kongelige Majestæt, Dronning Sophia Magdalena af Sverrig en Buste af Gibs, giort af den Kongelige Svenske Billedhugger Hr. **Sergel** og foræret Academiet af Hans nu regierende Kongelige Majestæt Kong Gustav III af Sverrig.

II. Hans Høyfyrstelige Durchlauchtighed, Hertug Ferdinand af Brunsvig en Buste af Gibs, giort af den Kongelige Billedhugger Hr. **Hartmann Beeken** og foræret til Academiet af Høybemælte Hertug.

III. Academiets forrige Præsidis, Hs. Høygrævelige Excell. Hr. Geheime-Raad og Græve Adam Gottlob Moltkes Buste af Gibs, hvilken Academiets afgangne Directeur **Saly** har forfærdiget en Bronze.

Malede Portraits.

I. Academiets Præses, Hs. Kongel. Høyhed, Arve-Printz Friderich udi Knæestykke, malet af Professor **Juel** for sin Reception.

II. Æres-Medlemmer: 1. Geheime-Raad von Stöcken, giort af

Professor **Pilo**. 2. Conference-Raad Wasserschlebe, giort af Academie-Raad **Tocqué**. 3. Hr. General, Graeve af Schmettau, giort af Professor **Als**. 4. Hr. Geheime-Conference-Raad og Ober-Staldmester Græve Jørgen Scheel. Scheels Portrait er malet af Hr. **Lorentzen**. 5. Hr. Carl Bonnet, hvis Portrait er malet af Professor **Juel**.

III. Professorer: 1. forrige Directeur Saly, giort af Professor **Pilo**. 2. forrige Professor og Hof-Billedhugger Ludvig August le Clerc, ligesaa af Professor **Pilo**. 3. forrige Professor Simon Carl Stanley (Senior), giort af en Anonymo eller ubekjendt Skildrer. 4. Justice-Raad og Professor Preisler. 5. Professor Jardin (Senior). Begge disse to sidste ere Professor **Ais's** Receptions-Stykker. 6. Justice-Raad og Academiets nu værende Directeur Wiedewelt, giort af Professor **Als**. 7. Professor Mandelberg, giort af **Blanchet** i Rom. 8. Professor Weidenhaupt, malet af Hr. **Lorentzen** for sin Reception. 9. Professor Stanley Junior, malet af Professor og Medlem **Poulsen**. 10. Academiets forrige Secretaire, sal. Christian Æmilius Biehl, giort af Professor **Pilo**.

IV. Her værende Medlemmer: 1. Hof-Mignature-Maler og Bibliothecarius Wilhelm Andreas Müller, som tillige med foranførte Professor Weidenhaupts Portrait er Hr. **Lorentzens** Receptions-Stykker. 2. Sal. Cabinets- og Theater-Maler Peter Cramer, giort af sal. Justice-Raad og Portrait-Maler **Vigilio Erichsen**. 3. Frue Kammer-Raadinde Magdalena Margaretha Bærens, fød Schæffer, hvis Portrait er malet af Hr. **Lorenzen**. Fru Bærens henhører til Academiets virkelige Kunstnere.

V. Udenlandske Medlemmer: 1. Academie-Raad og Kongelig Fransk Maler Ludvig Tocqué, giort af den Franske Maler **Nattier**. 2. Professor og Kongelig Fransk Maler Nattier, giort af nys anførte Hr. **Tocqué**. 3. Ludvig le Lorrain, Kongelig Fransk Maler, giort af en ubekjendt i Rom og ikkun en Copie. De endnu manglende Portraits blive Tid efter anden tilføyede.

I Academiets store Figur-Sahl

ere opstillede følgende antique Statuer af Gibs, hvilke ere af samme Størrelser som Originalerne, nemlig:

1. Den store Apollo i Belvederen udi Rom.
2. En anden liden Apollo.
3. Laocoon med een af sine Sønner i bemælte Belvedere.

NB. Belvedere i Rom kaldes den Hauge og Bygning, hvor det Vaticanske Bibliotheque staaer oven i, og det Pavelige Tøyhuus staaer neden til ved Siden af St. Peders Kirke.

4. Fægterne i Villa Borghese. 5. Hermaphroditen sammestæds.
6. Faunen i det Mediceiske Gallerie udi Florenz.
7. Venus sammestæds. 8. Venus kommende fra Badet.
9. Endnu en Venus, som staaer paa Opgangs-Trappen.
10. Antinous i Capitoliet udi Rom.
11. En ubekjendt antique Figur.
12. Mercurius af Jan de Bologna i Palais Medicis udi Rom.
13. Mercurius antique.
14. Le jeune Homme, qui tire l'Epine de son Pied i Capitoliet udi Rom.
15. En Flora. 16. Adskillige antique Buster i Gibs.
17. Adskillige smaa Copier efter antique Figurer og Buster, giorte af forskiellige Mestere.

Dernæst disse tre Marmors-Buster:

18. Homerus. 19. Socrates. Begge Originaler af Antiquitæten.
20. Berenice, af Romersk Arbeide. Endelig moderne Arbeyde i Marmor:
21. De tolv første Romerske Keysere en Medaillons.

Foranførte Statuer blive Tid efter anden forøgede. De ere alle Afstøbninger, støbte udi Former, som ere giorte over Originalerne. Udi samme Figur-Sahl findes ogsaa tvende originale Malerier.

Det ene er en Hercules i overnaturlig Størrelse, giort af **Annibal Carraccio**. Og det andet er en Bacchanale af Rubens Arbeide, temmelig stort. Hvilke begge fortræffelige Stykker ere til Academiet skiænkede af dets forrige Præses, Hs. Høygr. Excell. Hr. Græv Adam Gotlob Moltke. Udi denne store Figur-Sahl kand alle de Elever, som have vundet den liden Sølv-Medaille, tegne og modellere heele Dagen Aaret igiennem. Ved denne Figur-Sahl er et Værelse, hvorudi giæmmes adskillige Tegninger og Modeller til Ornament-Skolens Brug.

Antallet af Academiets Discipler og Lærlinge har været i efterstaaende Aar saaledes: Aar 1772 vare 291 Stykker. Aar 1773 vare 341 Stykker. Udi Aaret 1774 vare 425 Stykker. Udi Aaret 1775 vare 487 Stykker. Udi Aaret 1776 vare 516 Stykker. Hvilket sidste Antal siden efter er snarere bleven forøget end formindsket. Der nægtes ingen nogen Plads, saalænge Rummet det tillader. Den meeste Tid, i sær i Vinter-Maanederne, ere Skolerne saa stærk besatte, at de neppe alle kand rummes. Uden at see paa Stand eller Rang maa enhver Eleve ved sin Flid og Duelighed arbeide sig Classerne igiennem. Den fattige har, som den rige, lige Adgang; hands Arbeide bedømmes og ikke Personen.

Dette Academies Protector er Hans Kongelige Majestæt Kong Christian den Syvende.

Academiets høye Præses er Hs. Kongel. Høyhed, Arve-Printz Friderich.

Officiales ved dette Kongelige Maler-, Billedhugger- og Bygnings-Academie ere: 1. Director. 2. Professorer. 3. Informatorer. 4. Secretair. 5. Casserer. 6. Inventarie-Skriver eller Forvalter. 7. en Former; 8. to Modellere. Deres Navne forekomme siden.

Academiets Membra ere dels Membra Honoraria, dels Membra Exter. Associata, dels Membra Academica af Konstnere, hvis Navne findes recenserede i en trykt Fortegnelse, som Academiet i Trykken udgiver over dem.

Af Det Kongelige Reglement for Academiet af 21. Juny Aar 1771 meddeeles her et Udtog:

Academiet skal bestaae af syv Professorer i Konsterne, een i Anatomie, een i Geometrie og en Secretair samt otte Æres-Medlemmer foruden udenlandske Membra, tre Informatorer i Tegningen, een i Architecturen og en Forvalter, hvilke alle udvælges ved de fleeste Stemmer. Directeuren over Academiet udvælges af Professorerne i Konsterne. En nye Director udvælges efter to Aars Forløb. Han fører Opsigten over Academiet. De syv Professorer udvælger Academiet af dets Medlemmer, som Kongen stadfæster. Fem Historie-Malere og Billedhuggere, hvoriblant og kand være Portrait-Malere og Kobberstikkere, og to Architecter. De fem første ere for Model-Skolen og skal af samme den, som har Maaneden, være der hver Dag Klokken 5 Eftermiddag. De føre Opsigt over de mindre Skoler. Professor i Bygnings-Konsten underviiser hver Mandag Klokken 5 i Architecturen, og den anden Professor i Bygnings-Konsten forklarer Perspectiven hver Løverdage fra Klokken 4 til 5. Professor Anatomices læser een Time ugentligen om Vinteren over Osteologien eller Been-Læren og viiser Musklernes Mechanismus. Professor Geometriæ læser to Timer hver Onsdag over Geometrien. Informatores vælges af Academiets Medlemmer og underviiser hver Dag fra Klokken 5 til 7 Eftermiddag. Academiet har to Seigl. Alle Kongelige Undersaatter nyde uden Betaling frie Underviisning paa Academiet, og ingen maa afvises, saalænge der er Rum. Alle Haandværker i Kiøbenhavn, hvorved Tegning behøves, tilholder deres Lærlinge flittig at besøge Academiet. Hver Fierding-Aar tildømmes tre store og tre smaa Medailler. Og alle vundne Medailler uddeeles den 31. Marty. Hvert andet Aar tilstilles en stor Concurrence om Guld-Medailler. Prøvestykkerne udsættes offentlig og bedømmes i næste [Forsamling]. I Forsamlingen den 31. Marty bliver Prisen tilkiendt de beste Stykker, og næste Aar uddeles Præmierne. Priisstykkerne forblive ved Academiet. To Konstnere

af Landets egne Indfødte, som have vundet den store Priis, udvælges at reise udenlands paa Kongens Bekostning. Billedhuggere, Historie-Malere og Architecter skal reyse i 6 Aar. Portrait-Malere og Kobberstikkere i 3 Aar. Academiet beholder fornødne Værelser paa Charlottenborg. Cassereren faaer den bestemte Fond af Kongens Cassa til Academiets Underholdning. Alle andre Anordninger forhen om dette Academie ere ophævede ved dette Reglement.

Udi den Mellemste Etage af Charlottenborg Slot ere alle Academiets Skoler og Værelser. Undtagen et stort Værelse i den venstre Fløy, hvor Classe-Lotteriet trækkes. De andre Etager, nemlig: Den Første og Tredie Etage beboes af en Deel af Academiets Professorer, Medlemmer og Informatorer.

Anmærkning. Endskiønt Det Kongelige Maler-, Billedhugger- og Bygnings-Academies Hoved-Periode tager sin Begyndelse fra dets Stiftelses-Dato 31. Marty Aar 1754, saa maa dog anmærkes, at man 16 Aar forhen havde giort Begyndelse med at oprætte et Tegne-Academie. Thi udi Aaret 1738 lod Kong Christian VI under Geheime-Raad Græve Schulins Tilsyn ved Cancellie-Raad og Hof-Historie-Maler Hendrich Krogk giøre Begyndelse med et Tegne-Academie, som af bemælte Krogk blev andlagt i den Gaard bag Børsen, hvori Generalitæts- og Commissariats-Collegium nu holdes, og bestod samme Academie af en Model-Stue, hvor der blev tegnet efter det levende Model og Gibs-Figurer, samt en Tegne-Skole, hvorudi tegnedes efter Tegninger og Kaabberstykker. Den Tid fantest der ikkun 14 til 16 Elever. Men da Cancellie-Raad Krogk samme Aar i November ved Døden afgik, saa henstod det hermed noget, indtil det ved Hof-Billedhuggeren Ludewig Augustin le Clerc og en Italiensk Historie-Maler ved Navn H. Miani blev fortsat. Hvortil siden kom Historie-Maleren Marcus Tuscher, Hof-Maleren Carl Gustav Pilo og Hof-Kobberstikkeren Johan Martin Preisler. Dette Tegne-Academie blev dernæst henflyttet i et particuliere Huus ved Gammelstrand skraas over for Vejerhuset. Udi Aaret 1751, efterat Græv Schulin var død Aaret tilforn, blev et nyt Maler- og Tegne-Academie oprættet, hvorover blev sat Geheime-Raad og da værende Ober-Hof-Marechal Græv Adam Gotlob Moltke som Præces, Oberst og Hof-Bygmester Nicolai Eigtwedt som Directeur, Hofbilledhugger le Clerc, Hofmaler Pilo, Hofkobberstikker Preisler, samt Hofbilledhuggerne

Johann Christoph Petzold og Simon Carl Stanley som Professorer. Da forundte Kong Friderich V dette Academie Værelser i Christiansborgs Slots Sidebygning lige over for Vejerhuset, og bekom Academiet salig Hofbygmester Georg David Anthon til Informator i Geometrien, Architecturen og Perspectiven. Saa og i Frietegninger en Person ved Navn Wahler, samt Malerne Marcus Gardes og Ernst Henrich Løffler. Til Inventarie-Skriver blev Bygnings-Forvalter Thomas Frandsen Norup beskikket. Antallet paa Eleverne var paa den Tid imod 60, hvilket Tal har siden efter stedse tiltaget aarligen.

Sidst i Aaret 1753 blev Academiet forflyttet til Charlottenborg-Slot, hvor det nu er. Paa samme Tid blev Maleren Hans Clio Informator i Begyndelses-Læren af frie Tegning. Og foruden Forvalter Norup blev en Person ved Navn Bille andtagen til at distribuere adskillige Ting og Sortementer, samt fornødne Opvartere anordnede. Udi Aaret 1754 blev den franske Billedhugger Jacob Frantz Joseph Saly sat som Professor ved Academiet. Og da Oberst Eigtwedt i samme Aar in Junio bortdøde, udnævnte Kongen bemælte Saly til at succedere Eigtwedt som Directeur. Til Academiets Secretair var allerede forhen antaget Christian Æmilius Biehl. Academiets Foundation af 31. Marty 1754 blev in Julio publiceret, hvorved Academiet nu bekom Navn af et Kongeligt Maler-, Billedhugger- og Bygnings-Academie. Samme Gang bleve Sølv-Medailler for første Gang tilkiændte og uddeelte, samt de første Æres-Medlemmer udvalgte. Aar 1755 in Januario bleve de to franske Bygmestere Nicolai Henric Jardin og Ludewig Henric Jardin beskikkede til Professorer, den første af disse to Brødre udi Architecturen og den anden udi Perspectiven. Samme Aar i April bleve de første Guld-Præmier tilkiændte, hvormed er forfaret Aar efter andet, indtil i Aaret 1771, der blev anordnet, at Concoursen for den store Guld-Præmie ikkun skulle anstilles hvert andet Aar; hvilket endnu continuerer.

Aar 1757 in Martio blev Hof-Medailleur Magnus Gustav Arbien udvalgt til Medlem af Academiet, og var han den første af den Art. Udi Aaret 1758 den 31. Marty udkom en Forbædring og Tillæg udi Foundationen af Aar 1754, hvorefter Academiet skulle forøges med en Recteur, en Professor i Bygnings-Konsten, en Professor i Perspectiven, to Academie-Raader, een Professor i Anatomien og een Professor i Geometrien. Dog ere i Andledning heraf ey flere tilkomne (da Professorerne udi Bygnings-Konsten og Perspectiven allerede i Aaret 1755 vare blevne beskikkede), end een Academie-Raad og Professorerne i Anatomien og Geometrien, hvilke alle, tilligemed enhvers korte Biographie, skal blive siden anførte.

Herved havde alt nu sit Forblivende indtil i Aaret 1767, da Kong Christian VII

ved at confirmere Academiets Foundation med videre under 25. Septembr. allernaadigst fandt for got (i Stæden for at alt, hvad Academiet behøvede, var bekostet af den Kongelige Particuliere Casse) at give Academiet en egen Fond, for deraf at bestride de staaende Lønninger og andre Udgifter. Hvilket da foranledige[de], at en Casserer blev udvalgt. Udi Aaret 1771 har Academiet under 21. Juny faaet et nyt Reglement og er derefter bleven forøget med en nye Ornament-Skole, til hvilken en á parte Informator blev antaget. Og endelig er Academiet under 14. February 1781 bleven forsynet med et nyt Cassa-Reglement.

For at forævige til Eftertiden de Personer, som have forestaaet dette Academie, dels qua Præses, dels qua Directeur fra dets allerførste Andlæg indtil nærværende Tid, saa og dem, som have været beskikkede ved Academiet som offentlige Lærere og Professorer og have doceret ved dette Academies Skoler, vil man nu anføre dem alle ved Navn, tilligemed deres korte Biographie.

I. ved Academiet som Præses:

1. Geheime-Raad i Conseillet Græv **Johann Sigismund Schulin** fra Aar 1738 til 1750, da han døde.
2. Geheime-Raad i Conseillet Græv **Adam Gotlob Moltke**, Ober-Hof-Marechal fra Aar 1751 til Aar 1770.
3. I Aaret 1772 behagede det Hs. Kongel. Høyhed **Arve-Printz Friderich** paa Academiets underdanigste Ansøgning, naadigst at paatage Academiets Præsidium.

II. ved Academiet som Directeur:

1. Oberst og Hof bygmester **Nicolai Eigtwedt** fra Aar 1751 til 1754; hands Levnets Beskrivelse kand læses i Nachrichten von dem Zustande der Wissenschaften und Kunsten in der Koniglichen Reichen und Landen I Band pag. 702.
2. Professor og Hofbilledhugger **Jacque Francois Joseph Saly** fra Aar 1754 til 1771, da han nedlagde sit Directorat. See om ham siden iblant Professorerne No. 9.
3. Professor og Hofmaler **Carl Gustav Pilo** i Aarene 1771 og 1772, da han nedlagde sit Directorat og reiste til Sverrig. See om ham blant Professorerne No. 5.
4. Professor og Hof-Billedhugger **Johannes Wiedewelt** fra Aar 1772 til Aar 1776. See om ham blant Professorerne No. 10.
5. Professor og Hofbygmester **Gaspar Friderich Harsdorff** i Aarene 1777 og 1778. See om ham blant Professorerne No. 19.
6. Professor og Hofbilledhugger **Johannes Wiedewelt** er nu anden Gang Directeur ved Academiet fra Aar 1779 indtil nærværende Tid. Ved et Kongelig

Rescript af 31. Marty Aar 1768 have Directeurerne faaet Rang med virkelige Justice-Raader. En Directeur udvælges af Professorerne selv.

III. ved Academiet som Academie-Raad:

Johann Ludewig Tocqué, Kongelig Fransk Portrait-Maler, blev udvalgt Aar 1758 til at være Academie-Raad her ved Academiet og var den eneste af det Slags. Han døde i Paris Aar 1772 i sit 76. Aar. Om ham kand efterlæses Fueslis Kunstler-Lexicon.

IV. ved Academiet have fra dets allerførste Andlæg publice doceret følgende Lærere, Professorer og Informatorer:

1. Cancellie-Raad og Hof-Historie-Maler **Henrich Krogk**, hvis Levnets- og Konst-Arbeids-Historie læses i Danske Magazines 3. Bind pag. 142 - 163. Han døde Aar 1738.

2. Professor **Ludvig Augustin le Clerc**, Hof billedhugger, var fra Paris, hvor han havde lært hos Anton Coyzevoux. Han blev forskrevet ind til Kiøbenhavn for at decorere det nye Residenz-Slot Christiansborg med Billedhugger-Arbeide, blev beskikket til Professor ved det nye Maler-Academie Aar 1751. Døde i Kiøbenhavn Aar 1771 næsten 83 Aar gammel.

3. Italiensk Historie-Maler **H. Miani** fra Meiland, blev Aar 1733 forskreven ind til Kiøbenhavn fornemmelig for at male Piafond-Stykket i Høyeste-Rættens Sahl; men i Kong Friderich den Femtes Regiærings-Tid reiste han bort herfra til Berlin.

4. Historiemaler **Marcus Tuscher** kom ind til Kiøbenhavn for at stikke Kobberplader til Nordens store Værk om hands Reyser i Ægypten og Nubien, hvilke Kobberplader af ham bleve fuldførte paa den sidste nær. Han kom til Tegne-Academiet og skulle have været Professor ved det intenderede større Academie, men døde Aar 1751 i sit Alders 45. Aar. Om ham kand efterlæses Joh. Rudolph Fueslis Kunstler-Lexicon, Zürich 1779 in Fol. Saa og Auguste Hennings Essai Historique sur les Arts & sur leur Progress en Dannemare in 8. Copenhague 1778 pag. 46.

5. Professor og Hofmaler **Carl Gustav Pilo**, fød i Sverrig, hvor hands Fader Oluf Pilo var Maler. Han kom til Kiøbenhavn Aar 1741, var Professor ved Academiet fra Aar 1751 til Aar 1772. Han blev af Kongen i Sverrig benaadet med Ridder-Ordenen af Wasa Aar 1771 og reiste bort fra Kiøbenhavn Aar 1772 over til Sverrig. Hans Levnets Beskrivelse læses i Nachrichten von dem Zustande der Wissenschaften und Künsten in der Konigl. Dänische[n] Reichen I Band pag. 250. Saa og læses om ham i Aug. Hennings Essai Historique sur les Arts pag. 80.

6. Professor og Hofkobberstikker **Johan Martin Preisler** kom til Kiøbenhavn Aar 1744, blev Professor ved Academiet Aar 1751. Hands Liv og Levnets Beskrivelse læses i Nachrichten von dem Zustande der Wissenschaften &c. I Band, pag. 251, 609 og III Band pag. 672. Ligeledes om ham læses i Hennings Essai Historique pag. 73.

7. Professor og Hofbilledhugger **Johan Christoph Petzold** fra Saxen, var Professor her ved Academiet fra Aar 1751 til Aar 1757, da han reyste herfra til Altona og siden til sit Fæderneland Saxen, hvor han døde Aar 1763. Blant hands Arbeide i Kiøbenhavn ere i sær de to Statuer, nemlig Neptuni og Mercurii, som staae ved Opgangen til Børsen værd at betragte. Om ham kand læses i Hennings Essai Historique pag. 78.

8. Professor og Hofbilledhugger **Simon Carl Stanley**, fød i Kiøbenhavn Aar 1703, reiste til Amsterdam og siden til Engelland, hvor han opholdt sig i 20 Aar; kom tilbage til Kiøbenhavn, blev Professor ved Academiet Aar 1751 og døde her Aar 1761. Om ham kand efterlæses i Nachrichten von dem Zustande der Wissenschaften &c. III Band pag. 193 og Hennings Essai Historique pag. 79. Worms lærde Lexicon II Deel pag. 415.

9. Professor og Fransk Hofbilledhugger **Jacque Francois Joseph Sally**, fød i Valenciennes i Frankrig, havde gjort sig berømt ved Kong Ludvig den Femtendes Statue at gjøre i Valenciennes. Han blev forskrevet ind til Kiøbenhavn, hvor han ankom Aar 1753, blev Professor, saa og Directeur ved Academiet Aar 1754. Han forfærdigede Modellen til Kong Friderich den Femtes Statue Equestre, som siden blev støbt af Commissair Gor. Han nedlagde sit Directorat Aar 1771, gik til Paris igien, hvor han døde Aar 1776. Om ham læses i Fueslis Lexicon urigtigt, at han skulle have gjort Kong Christian den Siettes Statue Equestre. See tillige Aug. Hennings Essai Historique pag. 53.

10. Professor og Hofbilledhugger **Johannes Wiedewelt**, fød i Kiøbenhavn, reiste udenlands paa Kongelig Bekostning, var i Frankerige, Italien, Tydskland i 8 Aar, kom hiem igien, men efter 10 Aars Forløb reiste atter ud til Frankerige og Engelland i 9 Maaneder. Efter sin Hiemkomst blev han Professor ved Academiets Modell-Skole Aar 1761. Og Casserer den 1. Octobr. 1767 indtil ultimum Decembris Aar 1772, blev Directeur Aar 1772 til 1776. Atter blev han Directeur ved Academiet Aar 1779 indtil nærværende Tid. Om ham kand efterlæses Worms lærde Lexicon II Deel. A. Hennings Essai pag. 97. Winckelmanns Briefe an seine Freunde, herausgegeben von K. W. Dassdorf in 8. Dresden 1780. 2. Theil pag. 247. Dog forholder det sig ey, som der anføres, at han har udziret Kong Friderich den Fierdes Monument, da dette egentlig er skeet ved hands Fader Justus Wiedewelt,

der var Kongelig Billedhugger paa begge Holmene, eller at han har forfærdiget Kong Friderich den Femtes Buste af Marmor, hvilket er skeet af Directeur Sally; men vel, at han [har] giort Dronning Julianæ Mariæ Buste og Kong Christian den Syvendes Buste, saavel som Græv Joh. Hartv. Ernst Bernsdorffs Buste, alle af italiensk Marmor. Om Professor Wiedewelts Arbeider forekommer meere siden at læse.

11. Professor og Hof-Bataille- og Historie-Maler **Johan Mandelberg**, fød i Stokholm, reiste udenlands og var i nogle Aar med J. Wiedewelt i Rom, hvorfra de begge reiste Aar 1758, da de siden fulgtes sammen til Florenz, Bologne, Venedig og Tydskland til Kiøbenhavn, blev Aar 1763 Professor ved dette Academie. Han har malet 8 Malerier, tagne af Homers Ilias, i Coupolen paa Fredensborgs Slot og Plafonden paa Riddersahlen paa Christiansborgs Slot. Læs om ham i A. Hennings Essai Historique pag. 103 - 112. Han døde i August Aar 1786.

12. Professor og Hof-Portrait-Maler **Peder Als**, fød i Kiøbenhavn, oplært af Pilo, reiste udenlands, var i Rom hos den berømte Raphael Mengs og siden andre Stæder i Italien for at perfectionere sit Talent. Efter sin Hiemkomst blev han Professor ved Academiet Aar 1766. Han døde Aar 1776. Om ham kand efterlæses Hennings Essai pag. 83 - 86.

13. Professor og Hof billedhugger **Andreas Weidenhaupt**, er en Eleve af ovenmældte Pezold og Sally. Han har Tid efter anden vunden alle Academiets Priis-Medailler. Aar 1762 fik han Reyse-Stipendium for at rejse 3 Aar i Frankerige og 3 Aar i Italien. Aar 1765 kom han til Rom, forlod Rom Aar 1768 og kom til Florenz og Bologne, af hvis Academier paa begge Stæder han blev en Medlem, kom tilbage til Kiøbenhavn Aar 1769 og havde tillige forhærvet sig en stor Kundskab i Anatomien, blev Aar 1772 Professor ved Academiet; Aar 1777 blev han Academiets Casserer og continuerer endnu. Om de af ham forfærdigede Monumenter og Arbeider forekommer siden Efterretning. See ogsaa Hennings Essai Historique pag. 112 - 124.

14. Professor og Hof-Historiemaler **Nicolai Abraham Abildgaard** blev Aar 1778 Professor ved Academiet. See Hennings Essai pag. 143. Han er nu i Begreb med at decorere Ridder-Sahlen paa Christiansborgs Slot med store, historiske Malerier, hvortil Sujetterne tages af Kongernes Historie, saavel den Oldenborgske Stammes som de gamle Kongers, og ere deraf allerede nogle Stykker færdige og der placerede.

15. Professor og Hofbilledhugger **Carl Friderich Stanley** (en Søn af ovenmældte Professor Simon Carl Stanley) blev Professor ved Academiet Aar 1778. Om ham mældes i Hennings Essai pag. 138 - 142.

16. Professor og Hof-Portrait-Maler **Jens Juel**, blev Professor ved Academiet Aar 1784.

17. Professor og Hofbyggnings-Intendant **Nicolas Henri Jardin** blev forskreven til Kiøbenhavn Aar 1755 for at opføre den nye Friderichs-Kirkes Bygning i Frideriksstad. Strax efter sin Ankomst blev han udnævnt til Professor i Architecturen eller Bygningskonsten og efter General-Major Thuras Død blev han Intendant des Batiment[s] du Roi. Han reiste hiem til Frankerige Aar 1771, fik St. Michels Orden og blev Kongelig Fransk Bygmester. Denne var den ældste af disse to Brødre. Om ham læses i Hennings Essai pag. 67.

18. Professor og Fransk Bygmester **Ludvig Henry Jardin** kom ind med sin ældre Broder Aar 1755 til Kiøbenhavn og strax derefter udnævnt til Professor i Perspectiven ved Academiet. Døde her Aar 1759 gammel 29 Aar.

19. Professor og Hof bygmester **Caspar Friderich Harsdorff**, lagde sig i sin Ungdom efter Mathematiquen for at blive employeret i Ingenieur-Corpsen. Da dette Academie var etableret i Kiøbenhavn, lagde han sig efter den civile Architectur og vandt Academiets store Præmie, som blev uddelt i Architecturen. Derpaa reiste han udenlands paa Academiets Stipendium til Paris og siden til Rom, kom hiem til sit Fæderneland Aar 1764. Strax derpaa blev han academisk Medlem og Aar 1766 beskikket til Professor i Perspectiven ved Academiet. Aar 1770 blev han Kongelig Hofbygmester. Aar 1771 blev han Professor udi Architecturen eller Bygningskonsten, hvori han endnu publice docerer indtil nærværende Tid. Aar 1773 blev han udvalgt til Academiets Casserer og forblev Casserer indtil Aar 1776. I Aarene 1777 og 1778 var han Directeur ved Academiet. Han har bygt Kong Friderich den Femtes Mausolæum eller Liig-Capelle i Roskilde Domkirke. Om ham kand efterlæses i Hennings Essai Historique pag. 87 - 97.

20. Professor og Hofbygmester **Peter Meyn**, er Professor i Perspectiven, hvori han docerer; han er ogsaa Bygnings-Inspecteur.

21. Professor og Hof-Miniature- og Pastel-Maler **Cornelius Høyer**; er tillige Secretair ved Academiet, paa hvilket Embede han bekom Survivancen eller Ventebrev Aar 1772 og succederede Aar 1777. Fik Prædicat af Professor med Justice-Raads Rang Aar 1781.

22. Professor **Abraham Kall** er Professor Historiarum ved Kiøbenhavns Universitæt, og fra Aar 1781 paatog sig at læse tillige her ved dette Academie over Mythologien eller Fabel-Læren og Historien.

NB. Endvidere haver ved dette Academie forhen læst og doceret.

23. Etats-Raad og Professor ved Universitætet i Kiel **Christian Johann Berger**

udi Anatomien fra Aar 1758 til Aar 1771, da han selv frasagde denne Profession.

24. Etats-Raad Elias **Salomon Frantz Reverdil** doceret ved dette Academie som Professor udi Geometrien fra Aar 1758 til Aar 1766, da han var blevet Kongelig Lector, og vedblev han som Olde-Professor udi Geometrien.

25. Justitz-Raad **Johann Henrich Schlegel**, Professor Philosophiae ved Kiøbenhavns Universitet, samt Historiographus og Bibliothecarius Regius. Aar 1766 blev han Professor i Geometrien ved dette Academie og indtil Aar 1780, da han døde, 54 Aar gammel.

V. ved Academiet fra dets første Andlæg indtil nærværende Tid have været følgende Secretairer, hvilke fra Aar 1758 have Votum lige med Professorerne.

1. Secretair **Christian Æmilius Biehl** fra Aar 1753 til Aar 1777, da han døde.

2. Cancellie-Raad **Cornelius Høyer** fra Aar 1777 til nærværende Tid. Om ham er allerede nylig forhen nældt blant Professorerne No. 21.

VI. Dette Academie har haft følgende Informatorer:

a) udi frie Haand-Tegning: 1. En Person ved Navn **Wahler** og 2. Maleren **Marcus Cardes**, begge fra Aar 1751, hvilke ere nu bortdøde. 3. Maleren **Ernst Henrig Løffeler** fra Aar 1751. 4. Maleren **Hans Clio** fra Aar 1753, døde i Decembr. 1785. 5. Maleren **Jürgen Dines** fra Decbr. 1785 til værende Tid.

b) udi Architecturen, Perspectiven og Geometrien: 1. nu afdøde Hofbygmester **Georg David Anthon**, fra Aar 1751 til 1760 var han Informator i Geometrien, Architecturen og Perspectiven. Men han blev ey Professor ved Academiet, saa at det er urigtigt, hvad der staar under den Artikel Anton i Fueslis Künstler-Lexicon. 2. Architecten **Johann Daniel Hansen** fra Aar 1760 til 1763, har dernæst reyst paa Academiets Stipendium. 3. nu værende Stadsbygmester **Georg Erdmann Rosenberg** fra Aar 1763 til 1765, hvornæst han reyste, dog uden for Academiets Stipendium. 4. Architecten **Hans Næss** (nu Renteskriver) fra Aar 1765 indtil Aarets Udgang 1782. 5. Architecten **Joseph Christian Lillie** in Januario 1783.

c) udi Ornamente: Maleren **Johann Christian Almer** fra Aar 1771 og continuerer endnu; han har imidlertid reyst udenlands i 4 Aar og haft en anden i sit Stæd til at forestaae hans Vices.

VII. ved Academiet har været som Inventarie-Skrivere og Forvaltere:

1. Bygnings-Forvalter **Thomas Frandsen Norup** fra Aar 1751 til 1780 inclusive. 2. **Joseph Brenner** fra 1781 continuerer endnu.

VIII. Endnu to Modellere: 1. en Franskmand ved Navn **la Tour**, er død. 2. en ved Navn **Caffe**. 3. **Joseph Brenner** til Aar 1780, da han blev Forvalter.

4. **Peder Iversen Sandberg**, døde A. 1774. 5. **Jørgen Bendtsen** fra Aar 1775. 6. **Michael Glisner** fra Aar 1783.

NB. Eftersom i denne Anmærkning pag. 275 er nældt om dette Academies allerførste Medlem, Hof-Medailleur Magnus Gustav Arbien, saa vil man til Slutning ogsaa anføre samme Virtuoses Biographie:

Den Danske Hof-Medailleur **Magnus Gustav Arbien** var født i Christiania Aar 1716, havde fra Ungdom aflagt sig paa at gravere og at stikke i Metaller og Stene; han opholdt sig 3 Aar hos Hedlinger i Stokholm, hvor han i det i samme Stad Aar 1735 stiftede Maler- og Billedhugger-Academie vandt en Sølv-Medaille. Derpaa reiste han nogle Aar i Tydskland og Frankerige med en Pension fra Danmark, hvor han stak adskillige Medailler, ligesom og siden her efter sin Hiemkomst. Aar 1760 ville han have reist til St. Pedersborg, for sammestæds paa Forlangende at gravere en Medaille paa den Russiske Keiserindes Elisabeths Thrones-Bestigelse. Men hands Dødsfald, som indtraf sidst i January 1760, gjorde derudi Hindring. Aar 1743 blev han her Kongelig Hof-Medailleur i Kiøbenhavn.

Efterretning om nogle af de Herrer Professorers ved ommældte Academie, deres Arbeider.

I. af Hr. Justitz-Raad og Professor **Wiedewelts** Arbeide, som er forblevet i Kiøbenhavn, er allerede anført

a. i Vor Frue Kirke: Det Bartholinske Monument. Det Franckenausiske og det Tormiske Epitaphium. See Den første Tome pag. 173. Ligeledes i Hellig Geistes Kirke: Det Müllerske Monument. Udi St. Petri Tydske Kirke: Det Titleyske, det Weyseske, det Møllmannske Monument. Saa og det Pontoppidanske, det Hauberske, det Wiedeweltske Epitaphium. Og udi Holmens Kirke det Hoppeske Monument. Det Hasteske Monument i Reformeert Kirke.

Foruden disse tolv allerede ommældte Monumenter ere ogsaa i Stadens Kirker opsatte følgende Marmor-Monumenter, som af Profess. Wiedewelt ere forfærdigede, nemlig: Udi Vor Frue Kirke et Monument over sal. Etats-Raad og Borgemester Johan Peter Suhr. Det hele Monument er af hvid, blaae og guul Marmor, 7 Alen og 18 Tommer høyt, og 3 Alen 17 Tommer breed. Paa Inscriptions-Tauvlen er indhugget med forgyldte Bogstaver disse Ord: *Her lagdes Etats-Raad og Borgemester Johan Peter Suhr, født i Kiøbeløv i Lolland den 12. Aug. 1712. Død i Kiøbenhavn den 28. May 1785, med sin forhen afdøde Hustrue Anna Dorothea Aagaard Fader til aatte Børn, men efterlod sig ikkun en Søn og trende Døttre, som for Faderlig Kiærlighed have sat Ham disse Stene, og Han skal ihukommes som en af Landet og Staden vel fortient Borger.* Oven over er en Egekrands. Neden

under et Baand af Cypresser. Tauvlen er indsluttet udi en blaa Marmor-, med Rosetter og Baand udziret Indfatning, som alt hviler paa et Fodstykke, hvorpaa i halv forhøyet Arbeide i hvid Marmor er andbragt Guds frygtighed og Redelighed med tilhørende Attributis, siddende ved et Altar. Tvende Taare-Krukker af Metal ere hæftede ved Enderne. Paa Friisen neden under er udhugget følgende bibelske Sprog: *Graa Haar ere en deylig Krone, naar de findes paa Rætfærdigheds Vey, Ordsp. Cap. XVI V. 31.* Et Gesims med trede Kragstene bærer det heele Monument.

Udi Liig-Capellet ved den Tydske St. Petri Kirke er af Profess. Wiedewelt opsat og forfærdiget et Grav-Minde over sal. Hr. Abraham Pelt, Banco-Commissarius og Sukker-Raffinadeur i Kiøbenhavn. Dette Monument er anbragt paa en Hiørne-Pille udi Capellet og bestaaer af en halv rund, oven til afbrudt Colonne af hvid Italiensk Marmor, hvorpaa er udhugget hands og hands Kones Vaaben. Indfatningen paa begge Siderne, som og Decorationen oven over er af blaa Marmor. Udi denne øverste Decoration er sat en Urne af hvid Marmor, med Motto udhugget: Staub vom Staube. Paa Colonnen neden under Vaabenerne er med forgyldte Bogstaver følgende Inscription: *Denckmahl kindlicher Danckbarkeit für alle Barmherzigkeit und Treue, die Gott der Peltischen Familie erwiesen hat. Ihr verweslicher Theil ruhet in diesem Grabe, welches, weil mit Abraham Pelt die mänliche Linie derselben gänzlich erloschen ist, nie wieder geöffnet wird.*

Abraham Pelt	mit	Mar. Elis. Mushardt
geb. d. 11. Febr. st. v. 1695		geb. d. 13. Martii 1725
	verehliget d. 18. Nov. 1743.	
gest. d. 13. April 1783.		gest. d. 1. Febr. 1760.
	und Ihr einziger Sohn Johann Peter Pelt,	
geb. d. 12. Nov. 1744,	gest. d. 25. Septbr. 1770.	

Dette Gravminde lod han forfærdige og opsætte i levende Live. Han lod ogsaa gjøre en Steen til at lægge over hands Grav med følgende Inscription: *Ruhe-Stätte der Peltischen Familie, in welcher Abraham Pelt mit seinen Eltern, einigen seiner Geschwister, seiner Gattin und seinem 13 Jahre vor Ihm in die Ewigkeit gegangenen einzigen Sohne den Tag erwartet, wo kein Tod und keine Veraenderung mehr seyn wird.* Denne Steen er nu indmuret oven paa Graven.

Paa Hellig Geistes Kirkegaard er af Professor Wiedewelt forfærdiget et Grav-Minde (eller en saa kaldet Liigsteen) af en nye Opfindelse, som er en oven paa halvrund Marmorsteen, liggende paa tvende friestaaende Socler. Ved Hoved-Enden er af hvid Marmor indfattet en Lampe og ved Fødderne en Taare-Krukke. Inscriptionen er følgende: *Dette Minde helliges Christen Schifter, Capitaine i*

Det Kongel. Danske Octroyerede Asiatiske Compagnies Tieneste, fød i Engersløv i Aarhus Stift den 21. Januarii 1741. Død i Kiøbenhavn den 8. January 1785. I Ægteskab med hans efterlatte Enke Karen Ibsen avlede han sex Børn, fire Sønner og to Døttre. Hvoraf en Søn er gaaet for ham ind i Evigheden. I ham mistede Sælskabet et virksomt Lem; Religionen en sand Tilbeder; hands Hustrue en øm Ægtefælle; hands Børn en omhyggelig Fader. Kort er Menneskets Levetid og fuld af Uroe. Job XIV. 1.

b. Ligeledes er ogsaa paa det Kongelige Residentz-Slot Christiansborg anført Ridder-Sahlsens Decoration, som ogsaa er af hands Arbeide, forsaavit det betrefver Billedhugger-Arbeidet. Fremdeles udi Billed-Galleriet over Cancellie-Løngangen ere opstillede tre Buster af Kongelige Personer, forfærdigede af ham af hviid Italiensk Statuarie-Marmor. (See Tom. I, pag. 535).

c. End videre af hands Arbeide findes udi Naturalie-Cabinettet ved det Høygrævelige Moltkeske Pallais Græv Adam Gottlob Moltkes Portrait i Ridder-Ordens-Habiten en Medaillon i en Ramme paa et Postament, paa hvilket sidste det Høygrævelige Vaaben er anbragt. Portraitet, Vaabenet og andre Decorationer ere af hviid Italiensk Marmor; men det øvrige er af Norsk Lillianskioldisk Marmor.

d. Foruden anførte Arbeide har Professor Wiedewelt forfærdiget for Conference-Raad Ryberg i Kiøbenhavn salig Græve Johan Hartvig Ernst Bernstorffs Buste i Ridder-Ordens-Habiten af den allerbeste hvide Italienske Marmor. Samme findes i Conference-Raad Rybergs Gaard No. 36 udi Store Kongens Gade. Ligeledes for Conference-Raad Ryberg har han forfærdiget en Säule eller Pille paa et Postament tilsammen af Norsk Marmor 10 Alen høy, som er opsat udi Conference-Raadens Hauge paa hans Herregaard Friderichsgave i Fyhn. Øverst er Pillen omhængt med tvende Krands, nemlig en Blomsterkrands og en Cypressekrands. Paa Pillen er udhugget med forgyldte Bogstaver: *Den beste Ægtefælle Margaretha Dorothea Otte, fød 1749. Død 1767. Helliget af N. Ryberg.* Udi en Niche paa Postamentet er sat en Aske-Urne af hvid Marmor med udhugget Motto: *Hisset.* Oven øverst paa Pillen er sat et Granat-Æble. Dette Monument blev paa bemelte Stæd opsat i Juny Maaned 1785.

e. Det intenderede Billedhugger-Arbeide ved Friderichs-Kirke i Frideriksstad saavel uden som inden i, af Statuer, Figurer og Bas-Reliefer, paa det til bemelte Kirke giorte Modelle, er altsammen af den Wiedeweltske Composition og Modelling, og findes fuldstændig anført herefter i denne Anden Tomes Tiende Kapitel Ottende Paragraph om Frideriks-Kirke.

f. Ved det nye indrættede Observatorium Astronomicum paa Runde Taarn sees ogsaa Professor Wiedewelts Arbejde ved Marmor-Tavlen med dens Inscription, hvorom er meldt i denne Anden Tomes VII Kapitel §. 1. pag. 44.

II. Af det Wiedeweltske prægtige Arbejde uden for Kiøbenhavn vil man alleneste anføre:

a. I Roskilde Domkirke Kong Christian den Siettes Begravelses-Monument af hviid Italiensk Marmor. Kongens fornemste Begivenheder og Stiftelser ere derpaa udi Bas relief paa begge Sider forestillede. Ved Hovedet og Fødderne sees to siddende Figurer udi naturlig Størrelse. Den ene Figur forestiller Landets Bedrøvelse ved Kongens Død. Den anden Figur forestiller Renomeen, som fremviiser Kong Christiani Sexti Portrait. Sarcophagen hviler paa fire Sphinger, som Symboler paa det menneskelige Livs Forandring. Den hele Gout i dette Monument er udi Stiil af de ældre Tider. Inscriptionen er anbragt paa fire Tavler:

Christianus VI.	Pietate	Constantia	Semper &
Rex Daniae, Nor-	in Deum.	in Foederibus.	Ubique Seculi
vegiae, &c. &c.	Benefactis	Severitate	Decus.
	in Populum.	in Solum Se	
		Ipsum.	

Bogstaverne og Regallerne, som ligge oven paa, ere af Metal støbte og i Ilden forgyldte. Paa dette Monument blev begyndt at arbeide i Aaret 1760 og er fuldbragt 1768.

b. I samme Roskilde Domkirke udi det nye opbygte Kongelige Begravelses-Capelle sees det prægtige Marmor-Monument over Kong Friderich den Femte. Samme Begravelses-Monument er stukken af Hr. Clemens; Kobber-Pladen er 29 Tommer breed og 19 1/2 Tomme høy.

c. Dernæst i Sorøe Kirke er ved Professor Wiedewelt forfærdiget Baron Ludvig Holbergs Monument, opsat i et Capelle, som er norden for Altaret ved Siden af det Thottiske Arve-Begravelse, hvor St. Petri og St. Pauli Altar fordem har været. Monumentet bestaaer af en Marmor-Kiste, som staaer frit i Capellet. Den Side af Liigkisten, som vender ud til Kirken, er ziret med tvende Figurer i basso Relievo, hvoraf den ene forestiller Calliope, som lægger een af sine Laurbærkrandse paa et Volumen, der ligger paa et Altar og saaledes kroner hands Arbejde. Den anden Figur forestiller Polymnia, som skriver paa Mindet Aarstallet, da han gav sit Baronie til Sorøe Academie. Derimellem er sat følgende Inscription: *Ludovico Holberg, Lib. Bar. B.D.S.M.P. Academia Sorana A.N.C. MDCCLXXX.*

d. Paa Gientofte Mark ved Siden af Fredensborg-Vejen er opsat Græv Bernstorffs Støtte, forfærdiget af Professor Wiedewelt af Norsk Marmor 10 Alen og 14 Tomer høy og staaer paa en Terrasse. Ved Toppen er udhuggen en Egekrands, Corona Civica, og paa Postamentet sees paa den forreste Side en sammenbunden Korn-Neeg, en Hakke og Spade. Paa Bagsiden sees et omvendt Overflødheds-Horn, Cornu Copiæ. Paa Forsiden af Obeliskens læses følgende Inskrift med indhugne og forgyldte Bogstaver: *Æreminde efter Døden for Johan Hartvig Ernst Græve af Bernstorff, som gav udskiftede Hovning frie, arvelige Gaarde, med Dem Stræbsomhed, Velstand, Alt til Mønster for Efterslægten MDCCLXVII. Oprettet af Godsets Takfulde Beboere MDCCLXXXIII.* Paa Bagsiden staaer: *Piis Manibus Johannis Hartvici Ernesti Comititis de Bernstorff, qvi Arva discreta immunia hæreditaria Largiendo industriam Opes Omnia impertiit in Exemplum Posteritati MDCCLXVII. P.S. S. Grati Coloni MDCCLXXXIII.* Denne Støtte blev med Solennitet opsat den 28. Augusty Aar 1783.

e. Af de Decorationer og Statuer udi Fredensborg Slots-Hauge, som ere af Professor Wiedewelts Arbeide, er et Værk udgivet under Titel: *Monumenta Fredensburgica, jussu Friderici Quinti Erecta*, bestaaende af 37 Kobberblade i median Folio, ved Johannes Gotfred Bradt. Dette Værk er en fuldstændig Samling af, hvad som der paa Stædet er af Prof. Wiedewelts Haand. Men hvad i øvrigt Normandsdalen er andgaaende, da er det af Grundt, og derudi har Prof. Wiedewelt ingen Deel.

f. Udi Haugen og Lundene paa Jægerspriis har Professor Wiedewelt efter Hs. Kongl. Høyheds Arve-Printz Friderichs Befaling anbragt og forfærdiget 60 Mindestene af forskiællige Arter over Danske, Norske og Holstenske berømte Mænd. Af disse Stene findes 26 i Kobber stukne udi et Skrift med denne Titel: *De paa Jægerspriis ved Mindestene hædrede fortiente Mænds Levnets-Beskrivelser, forfattede af Peder Topp Wandall.* Første Bind med Kobber. Khvn. 1783 in 4. Professor C. L. Hirschfeld i Kiel har udi hands udgivne *Theorie der Gartenkunst* pag. 197 des 3ten Bandes, gedrückt Leipzig 1781, udmærket nogle deraf iblant, saasom: Erkebisp Absalons, Tyche Brahes, Peder Colbiørnsens, Ulrich Friderik Gyldenløves, Friderich Danneskiold Samsøes, J. H. Ernst Bernstorffs. Noget om Fredensborg findes ogsaa i samme Værk.

III. Af Hr. Justitz-Raad og Professor Weidenhaupts Arbeide i Kiøbenhavn er allerede i dette Skrift anført:

a. I St. Petri Tydske Kirke Monumentet over Brand-Major Boye Junge. See Første Tome I Bog. I Kap. §. 2. pag. 43. Dernæst er ogsaa i Aaret 1786 paa

St. Petri Tydske Kirkes Kirkegaard af ham forfærdiget og opsat et Marmor-Monument over den store Natur-Forsker Conference-Raad Otto Friderich Müller, som døde Aar 1784, og hvis Skrifter har hædret hands Fædreneland hos fremmede Nationer. Dette Monument forestiller en Pyramide af guulagtig Norsk Marmor, i hvis Midte er et bas Relief af hvid Italiensk Marmor med en siddende Genius, som i den venstre Haand holder en omvendt Fakkell, og med den høyre Haand trækker et Forhæng til Side, bag hvilket sees et Tempel med Naturens Billede. I en Niche over Sarcophagen staaer en Urne af hvid Italiensk Marmor, paa hvis Laag er anbragt en Sommerfugl som Siælens Billede og derunder en Orm som Legemets Billede. Over Nichen er en Tavle af sort Brabandsk Marmor med følgende Latinske Inscription: *H.S.E. Otho Fridericus Müller. Nat. II. Mart. MDGGXXX. Denat. XXVI. Decembr. MDGGLXXXIV. Qui Experientia Duce Naturæ Templum Intravit Peploque Ejus Reducto Vultum Deæ Vidit. Carus Amicis. Post-genitis Clarus. P. F. Suhm.* Paa Siderne af Pyramiden er af Norsk Marmor anbragt en Muur af rustique, hvorpaa staaer tvende Sepulcral-Lamper af hvid Italiensk Marmor med Bronze-forgylde Flammer.

b. Frontespicen af det Danske Comædie-Huus, hvorum findes Efterretning i denne Anden Tomes IX Kap. §. 9. pag. 232 f. Endvidere

c. af Profess. Weidenhaupts Arbeide sees ved Charlottenborg-Academie hands Receptions-Stykke, som er en siddende Figur i Gibs, halv naturlig Størrelse, der forestiller Minos, eller efter Fabelen, een af de tre Dommere i Plutos Rige, med den ene Haand hvilende sig paa et Scepter og med den anden Arm hvilende sig paa Skiæbnens Urne, siddende paa en Socle, det ene Been lagt over det andet Knæ. Ved Fødderne ligger en Vægtskaal og et Sværd, som ere *Attributa* for Rætfærdighed.

d. Ligeledes ved samme Konsternes Academie findes en staaende Anatomie-Figur af Gibs over halv naturlig Størrelse, liggende den høyre Haand paa Hovedet og med den venstre Haand hvilende sig paa en Urne, som staaer ved Siden. Den staaer og hviler sig paa det høyre Been og har det venstre Been bøyet. Denne Figur er af Professor Weidenhaupt forfærdiget til Academiets Brug, for paa samme at demonstrere Anatomien, for saa vit den henhører til Konsten.

e. Paa Christiansborgs-Slot har han efter Allerhøyeste Befaling forfærdiget til Hendes Kongl. Mayts. Dronning Juliane Maria tvende siddende Figurer af Gibs. Den ene er en Vulcanus, siddende paa sin Ambolt. Paa det venstre Knæ ligger en Hielm, hvilken han holder med den venstre Haand, og i den høyre Haand en Hammer. Neden ved sig ligger to Skiolde, et Kaager med Pile og et Sværd. Den

anden Figur er en siddende Vesta draperet eller klædt. Paa høyre Side af samme staaer et antique Altar med Ild. Dette Altar, som er trekantet, er orneret paa de tre Hiørner oven til med Bukke-Hoveder og Festoner. Neden til staaer samme paa tre Bukke-Been. Vesta holder med den høyre Haand en Fakkell til Ilden, der brænder paa Altaret og i den venstre Haand en Brikke eller lidet Fad. Disse tvende Figurer ere placerede paa et Par Kakkellovne i et Aar 1780 indrettet Cabinet for Hendes Kongl. Majestæt.

f. Paa Christianshavn i Friderichs Tydske Kirke er af Professor Weidenhaupt forfærdiget og opsat et Monument af Marmor med Inscriptioner, tilhørende Hr. Kammer-Herre Suhm, hvori staaer tre Marmor-Liigkister, af hvilke den mellemste er af hviid Italiensk Marmor, og paa hver Side af samme staaer een af sort Brabansk Marmor udarbejdet Kiste. Om dette smukke Monument finder den gunstige Læser Efterretning i denne Tomes Tolvte Kapitel §. 4.

IV. Af det Weidenhauptske prægtige Arbeide uden for Kiøbenhavn er at mærke:

a. I Roskilde Domkirke Enke-Dronnings Sophiæ Magdalenæ Monument af Marmor. Sarcophagen eller Liigkisten er af hvid Italiensk Marmor. Under samme ere tvende Socler af Norsk Marmor. Laaget af Liigkisten er paa de tvende lange Sider ziret med runde Frontoner, og Gesimser[ne] ere zirede med Blade. I Midten af Frontespicerne ere anbragte en Ørn. Oven paa Laaget ere mosaique eller fiirkantede Fyllinger med Rosseter imellem. Og midt oven paa Laaget en Vase eller Urne med en Krone. Under Laaget rundt om Kisten oven til er en Frise eller Platte til Inscriptionen. Paa de lange Sider er imod hver Ende en Consol med Canelyrer i Midten og neden til ere Triglypher eller Tansnidt (Dreyschlitz). Disse Consoler ere ornerede med Festons af Laurbærblade. Imellem disse Consoler er et Bas relief paa hver Side af sex allegoriske Figurer, hvoraf det ene forestiller Stiftelsen af Walløe-Kloster og det andet forestiller Bondestandens Friehed paa Hirschholms Amt. Gliderne neden til paa Kisten er ziret med slyngende Baand med Klaker[?] imellem. For hver af de smalle Ender sidder en rundt om arbeidet knælende Figur, af hvilke den ene forestiller Tiden, og den anden forestiller Renomeen eller Rygtet. Dette Arbeide er vel af Professor Weidenhaupt angiven udi en liden Modell, men med Arbeidet i Marmor er endnu ikke giort Begyndelse.

b. Udi det grævelige Moltkeske Begravelses-Capelle ved Karise Kirke udi Siælland er af Professor Weidenhaupt forfærdiget følgende Monument: En hvid Italiensk Marmor-Liigkiste, som er bestemt for Hs. Excell. Græv Adam Gottlob Moltkes anden Grævinde, opsat i bemælte Begravelses-Capell. Kisten er friestaaende. Under samme ere tvende Socler af Norsk Marmor. Paa hver af de lange

Sider ere tvende Medaillons til Inscription, omgivne med Festonier af Laurbær-Blade. Ved Siden af disse ere tvende Lessener, orneret med Brikker. Midt paa Kisten og imellem disse Lessener er et Bas relief paa hver Side. Hvoraf det ene forestiller Sædeligheden, og det andet forestiller Religionen, ethver med deres Attributa. For de smalle Ender af Kisten, eller ved Hovedet og Fødderne ere ligeledes af Italiensk Marmor tvende friestaaende Figurer, af hvilke den ene forestiller Dyden med en Lantse eller Spyd i den ene Haand og en Laurbærkrands i den anden Haand. Men den anden Figur forestiller den ævige Lyksalighed, har en Ildflamme i den ene Haand og en Palmegreen i den anden Haand. Laaget paa Kisten er desuden orneret paa de lange Sider med en Krands af Egeblade, og igiennem samme gaaer en Palme-Green og en Laurbær-Green over Kors, og paa hver af de smalle Ender er en Laurbær-Krands foruden Perler og andre Ornamente, der befinder sig oven og neden om Kisten.

c. Udi Græv Bernstorffs Hauge paa Godset Bernstorff ved Gientofte er af Professor Weidenhaupt forfærdiget for Græv Stolberg og sammestæds opsat et lidet Monument over den unge Grævinde Schimmelmänn, Emilia Rantzau. Det bestaaer af en Vase Sepulcral med Piedestall, tilsammen af Norsk Marmor i alt noget over 3 Alen høy. Vasen har en kort Fod, oven og neden orneret med Quadroner. I Midten rundt om slynget med Cypress-Grene. Herimellem og de underste Quadroner behængt med Draperie i Festonier. Imellem de øverste Quadroner og Cypresserne var fordybet udhugget (Emilia heilig.) Paa Würfelen af Piedestallen var ligeledes med fordybede Bogstaver udhugget Geböhren D. 2. Junii 1752. Gestorben D. 6. Febr. 1780.

d. Ligeledes har Professor Weidenhaupt forfærdiget de Eichstedtske Monumenter i Fyhn i et Liig-Capelle, som dertil er indrættet. Samme bestaaer af to Epitaphier. Det ene er for Hs. Excell. Hr. General og Staats-Minister von Eichstedt selv, og det andet er over samme Herres afdøde Søn, bestaaende af tvende Genier eller Børn med Vinger i dobbelt naturlig Størrelse paa Knæ, havende imellem sig en rund Medaillon med Generalens Portrait i Profil fra Siden i Bryststykke, med den ene Arm hviler enhver paa denne Medaillon, som er omgivet med et Draperie eller Klæde, og i den anden Haand har enhver en udslukket Fakkell. Dette er forfærdiget af hvid Italiensk Marmor. Bag ved dette er opreyst af Norsk Marmor en Inscriptions-Tavle, oven paa med en Gesims, hvorpaa ligger igien af Italiensk Marmor en Trophæe, bestaaende af en Hielm, omgivet med en Laurbærkrands. Bag samme over Kors ligger en Commando-Stav og et Sværd. Sønnens er ligedan med den Forskiæl, at Geniernes Arme er noget anderledes

vundet, mens de dog har samme Forretning som de foregaaende, og at Sønnens Portrait er her i Medaillon. Trophæen over samme er ligeledes en Hielm, men Krandsen om samme er af smaa Blomster, som kaldes Vergiss Mir Nicht. Bag ved ligger en Basune og et Sværd over Kors.

Bag ved Charlottenborg Slot er en stor **Botanisk Hauge**, som gaaer bag alle de Gaarde og Bygninger ved Nyehavns søndre Side, lige ned til den Kongelige Mynt. Denne Hauge var i fordum Tid Charlottenborg-Slots Hauge og var da beprydet med en Mængde rare Frugt-Træer, saa og med Postamenter. Men Aar 1778 er her andlagt en botanisk Hauge, hvori findes en Mængde udenlandske rare Gevæxter og Urter. Og er Slotshaugen nu dertil meget smukt indrættet, tilligemed Drive-Huse. Denne botaniske Hauge tilhører nu Kiøbenhavns Universitet, som holder her en Lector Botanices og en botanisk Gartner. Det er tillige at mærke, at af Kong Friderich V var Aar 1753 andlagt Den Botaniske Hauge i Frideriksstad eller Amalienborg af 35000 Qvadrat-Alen med dertil hørende Bygninger og Drivehuuse. Men samme botaniske Hauge blev efter 25 Aars Forløb demoleret og forflyttet hen til Charlottenborg Aar 1778 af Kong Christian VII og ved Hs. Majts. allernaadigste Foranstaltning nu indrettet her. Kongen har til denne botaniske Hauge skænket 5500 Rdr., som tilligemed 231 Rdr. 3 Mk. 6 Sk., der endnu fra forrige Tider tilhøre samme botaniske Hauge, udgjøre en Capital af 5731 Rdr. 3 Mk. 6 Sk., hvis Renter anvendes til Haugen selv og Værelsernes Vedligeholdelse, samt hvad meere dertil kand behøves. Og bestyres dette af en dertil anordnet Kongelig Commission (Procantzler Dr. H. F. Jansons Beskrivelse paa Universitetets Midler og Indkomster pag. 35.)

§. 4.

Det Kongelige Giethuus er en anseelig, grundmuret Bygning, 89 Alen lang, beliggende paa Kongens Nye Torv eller Hallands-Aas

Kilde:

Nicolai Jonge: Kiøbenhavns Beskrivelse, Bind 2

1945. Selskabet for Dansk Kulturhistorie, Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag

Side 241 – 290.